

DEĞER

AYLIK KÜLTÜR VE YAŞAM DERGİSİ

SAYI
118
EKİM
2023

100

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI

06

24

Röportaj 34

Efendiler Uyanın!

Cumhuriyet 100 Yaşında

Cumhuriyetin 100. Yılında
Dünya Liderliğine

Barış Telli

Ceza ve Tevkifevleri
Genel Müdürlüğü Yayınıdır

f cte.adalet.gov.tr

g cte.adalet.gov.tr

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI

Türkiye Cumhuriyeti'nin
100. Yılı
Kutlu Olsun

DEĞER

Tasarım: Halil İbrahim GÜNEŞ

Hakan ERDEM

Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü

SAHİBİ

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Adına

Enis Yavuz YILDIRIM

Genel Müdür

YAYIN KURULU

Çelebi YILMAZ

Genel Müdür Yardımcısı

Yayın Kurulu Başkanı

Evren AKBAY

Daire Başkanı

Hüseyin ÖZ

Tetkik Hâkimi

Hakan ERDEM

Yazı İşleri Müdürü ve Editör

YAZARLAR

A. Gül AŞIK DÖNERGÖZ • Abdullah KAYA

Ayşe ÇOLAKOĞLU • Celal CEYLAN

Dilek DEREBAŞI • Ejder TOPAL

Ferhat ÇELİKER • Gamze BOLATCAN

Gülden YARDIMCI • Hatice AYDOĞDU

Hüseyin ÖZTÜRK • İsa TİYEK

M. Recep KOLCU • Mehmet VARNALI

Muhammed Emin GEYLANI

Murat Ali KIRBIYIK • Murat NAMDAR

Nurgül AÇIKGÖZ • Samet YURTTAŞ

Şirin Ceren GÖMLEKSİZ

Ümmü GÖKDEMİR • Yasin YILMAZ

KONUK YAZARLAR

Mustafa GÜNAY • Mustafa Kemal ŞENTÜRK

Nevgül DUMAN • Nevriye TOSUN • Onur KAYA

Tuba ELİBOL

FOTOĞRAFLAR

Cesim ŞEKER • Halil İbrahim GÜNEŞ

İLETİŞİM

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü

Hacı Bayram Mah. Agah Efendi Caddesi

No:12/1 Altındağ/ANKARA

Değer Dergisi Telefon: (0312) 507 05 67

Değer Dergisi Faks: (0312) 223 43 91

E-posta: ctedeger@gmail.com

Grafik Tasarım

BrainTurk Reklam Tanıtım Tasarım Ofisi

Baskı

Ankara Açık ÇiK Matbaası

İstanbul Yolu 15. km Hava Müzesi Karşısı

Şaşmaz/Ankara

Tel: (0312) 278 76 10

Faks: (0312) 278 25 68

Matbaa - Baskı Şefi

Zafer KARAKAYA

Yayın Türü

Yerel Süreli Yayın

Basım Tarihi

28/11/2023

Değerli Okurlarımız,

Bağımsızlık düşüncesi ile 29 Ekim 1923'te ilan edilen cumhuriyet, tarih yolculuğundaki varoluş mücadelemizi taçlandıran birlik ve beraberlik ruhunun büyük eseridir. 2023 yılında Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde yokluklar ve imkânsızlıklar içerisinde çıkardığımız mucizenin adı olan cumhuriyetin 100. yıl gururunu yaşamaktayız.

Milletimiz; genci, yaşlısı, kadını, erkeği bir bütün olarak zor şartlar ve yokluklar içerisinde, tüm dünyaya Türk milletinin iradesine hiçbir zaman pranga vurulmayacağını büyük bir kararlılıkla ilan etmiştir. Aziz bir neslin; büyük mücadeleler neticesinde kurduğu ve bizlere armağan ettiği, binlerce yıllık devlet geleneğimiz ile harmanlanmış olan cumhuriyetimizin 100. yılına ulaşmanın gurur, mutluluk ve coşkusunu hep birlikte yaşıyoruz.

Cumhuriyetimizin 100. yılında bizlere düşen en önemli vazife; her bir karışı kahramanlıklar ve bayrağımız ile süslenmiş, üzerinde özgürce yaşayabileceğimiz bir vatan bırakan kahramanlarımızın aziz hatıralarına sahip çıkmaktır. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 'Cumhuriyeti biz kurduk, onu yaşatacak ve yükseltecek olan sizlersiniz.' sözünü kendimize şiar edinerek hep birlikte çalışıyor, üretiyoruz.

Bu kapsamda, 2014 yılından itibaren yayımlanmakta olan ulusal bir dergi olarak gerek değerlerimiz ve eğitim temalı konular gerekse ülkemizdeki önemli gün ve milli bayramlar hakkında da özel sayılar çıkarmak sureti ile eğitim, iyileştirme ve kültürel anlamda katkılar sunmayı amaçlayan Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzün Değer dergisi, 2023 yılının Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 100. yılı olması dolayısıyla ile "100. Yılında Cumhuriyet Özel Sayısı" çalışmasını sizlerle buluşturuyor. Bu özel sayı için değerli yazarlarımızın ince düşünceleri, hummalı çalışmaları ve alanına uygun araştırmalarından oluşan makalelerini sizlere ulaştırmanın heyecanı içerisindeyiz.

"100. Yıl Özel" sayımızda sizleri harika bir dış kapakla Ankara Ulus'ta yer alan Eski TBMM'nin görseliyle karşıyoruz. Cumhuriyetin ilanından bugüne geçen süreci konu alan yazıların yanında cumhuriyetin ilanından önce atılan adımların tarih izleriyle dolu şehirlerinin hikâyelerini ilgiyle okuyacağınızı düşünüyoruz. Cumhuriyete özel şiirlerin yer aldığı yazıların yanında 100. yılda şampiyonluklar yaşatarak göğsümüzü kabartan "Filenin Sultanları"nı ve diğer branşlardaki başarılarımızı satırlarımızı taşıyoruz. 100. yıl özel sayımızı beğeneceğinizi umuyor, keyifli okumalar diliyoruz.

Bu önemli ve anlamlı gün vesilesiyle cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere milletimizin sonsuza dek bağımsız yaşaması için vatanı uğruna canlarını feda eden aziz şehitlerimizi rahmetle, kahraman gazilerimizi minnetle anıyoruz.

Cumhuriyetimizin 100. yılı kutlu olsun.

DEĞER İÇİNDEKİLER

EKİM • Ahlak

BAŞYAZI: 05

Bizlere düşen, bize intikal eden mirasın farkında olmaktır. Bu mirası, kültürel kimlik ve değer yargılarımız ile içselleştirip, ahlak kuralları ile harmanlayan bireyler olarak görevimiz; iş ahlaki, ticari ahlak, meslek ahlaki ve sosyal ahlak içerisinde başkalarının hukukuna saygılı, topluma ve çevreye duyarlı, yaptığı işi en iyi ve sorumluluk anlayışı içerisinde yerine getiren, emanete sadık, ülkesini, milletini, vatanını, dinini ve değer yargılarını kişisel menfaatinin üzerinde tutan bir anlayışla hareket etmektir. Biliyoruz ki ahlaki değerlerin güçlü olduğu toplumlarda hukuk kuralları sadece düzenleyici görev ifa ederler.

EDİTÖRDEN: 01

Biz gerek milli geçmişimiz ile gerek içerisinden geldiğimiz medeniyetin bahsettiği birikimler ile güçlü bir geçmişi olan ve birikimleri yüzyıllara dayanan bir milletin çocuklarıyız. Amacı güzel ahlaki tamamlamak için gönderilen bir dine inanan, köklü bir medeniyetin içerisinden gelen, kültürel ve tarihi derinlikleri olan bir milletiz. Bu yönleri ile bakıldığında insanlık âlemini bugün içerisine düşüğü kaostan çıkarabilecek ve insanlığa model olabilecek bir potansiyele sahibiz.

TÜRKİYE
YÜZYILI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI

Efendiler Uyanın! Cumhuriyet 100 Yaşında	: 06
Cumhuriyetin Ayak İzleri	: 10
Bir Yaşamdır Cumhuriyet	: 18
Devlet-i Ebed Müddet	: 22
Asırlık Mektup	: 23
Cumhuriyetin 100. Yılında Dünya Liderliğine	: 24
29 Ekim 1923	: 28

EDEBİYAT: 30

Kültürün Dile Yansımaları

FOTO DEĞER: 32

Türkiye Cumhuriyeti'nin
100. Yılı Kutlu Olsun

RÖPORTAJ: 34

Barış Telli

DEĞER: 44

Değerlerimizi Yeniden Düşünmek:
Ahlakın İnşası

34

Özel Röportaj

Barış Telli

10

Cumhuriyetin Ayak İzleri

56

Kültür ve Gelenekler

Hoyrat

EĞİTİM: 46

Güvenli Yaşam Kültürü Eğitimleri
Çocukların Güvenliği İçin Ebeveynlerin Rolü

İLETİŞİM: 48

Hayatla İletişimi Koparan
Sanal Dünya

KURUMSAL İLETİŞİM: 50

İnsan Kaynakları Yönetimi ve Performans
Yönetim Sistemi

KİŞİSEL GELİŞİM: 52

Bilinçaltımızın Gücü

YAŞAMA DAİR: 54

Öfke Baldan Tatlı Mıdır?

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ?: 55

Reyting Nasıl Ölçülür?

KÜLTÜR VE GELENEKLER: 56

Hoyrat

PERSONELİMİZDEN GELENLER: 60

Türkmen Kavramı Nereden Geliyor?

CANLILAR ALEMİ: 62

En Fazla Karbon Depolama Kapasitesine
Sahip Bitki: Deniz Çayırı

BULMACA: 64

Siz Neredeyse Derginiz Orada!

Değer dergimiz Turkcell Dergilik ve Türk Telekom e-dergi uygulamalarında. Bütün operatörlerden dergilik uygulamasını indirerek dergimizi okuyabilir, kaydedebilir, paylaşabilirsiniz.

Merhaba Değerli Okurlar,

İnsanoğlu yaradılışından bu yana fitratı gereği sosyal bir varlık olmuştur. Bir arada yaşama isteği hem bir sosyal ihtiyaç hem de tabiatın zorlu koşulları içerisinde, bu koşullarla baş edebilmenin yolu olarak görülmüştür. Bu şekilde toplumlar oluşmuş ve insanoğlunun birlikte yaşama kültürü tarih içerisinde medeniyetleri oluşturmuştur.

Bir araya gelen insanların aralarındaki ilişkileri ve yaşamı düzenleyen kurallar koyması kaçınılmazdır. Nitekim toplum halinde yaşadığı ilk çağlardan itibaren, 'şey'le diğer insanlardan ayrılmış olan ve aklın ürünü olarak sorumluluk taşıyan insanoğlu toplum içerisindeki yaşamı kolaylaştırıcı, düzenleyici ve birbirlerine karşı yükümlülüklerini belirleyici kurallar koymuştur. Bu kurallar bütününe 'hukuk' demekle birlikte, hukuku oluşturan normların toplumsal düzeni sağlamaya yetmediği görülünce bu boşluk başka kavramlarla doldurulmaya çalışılmıştır. İşte ahlak kuralları bu boşluğu dolduran en önemli sistemi oluşturmaktadır. Bu sistem içerisinde manevi değerler, ilkeler, toplumsal değer yargıları gibi doğruyu ve yanlışı birbirinden ayırt eden esaslar bulunmaktadır. Çağlar boyunca insanlık âlemi ahlak kuralları dediğimiz bu değerleri güçlendirmek sureti ile daha sağlıklı toplumsal sistemler oluşturmanın çabası içerisinde olmuşlardır.

Ahlak kurallarını hukuk kurallarından ayıran en önemli özellik çoğu defa yazılı olmayan ve toplumsal doğru ve yanlış kabullerinin sonucu olarak ortaya çıkan kurallar olmalarıdır. Dolayısıyla sosyal hayatın zenginliği içerisinde her türlü durumu, ihtilafı, yaklaşım biçimini, davranışı genel hukuk kuralları ile karşılamak imkânsız iken bu durumları genel esasları belli olan ahlak kuralları ve ahlaki yaklaşımlarla düzenlemek ve toplumsal yaşamdan çıkabilecek sorunları bu şekilde en aza indirmek mümkün olabilmektedir.

Ahlak kurallarını değerlendirirken, dar bir alana hapsedmek ve sadece belli başlıklarda değerlendirmek bu konuda yapılabilecek en büyük hatadır. Sosyal hayat içerisinde karşılaştığımız her bireyin hakkına, hukukuna saygı göstermek, çevreye duyarlı olmak ve emanete sadık olmak bu kapsamda; ister özel sektörde ister kamu sektöründe bize verilmiş görevlerin birer emanet olduğu şuuru ile emeğimizi esirgmeden görevi eksiksiz olarak yerine getirmeye çaba göstermek, doğruları söyleyip doğru

yaşamaya çalışmak, başkasının malına, canına, namusuna, değer yargılarına, inançlarına saygılı ve özenli hareket etmek ve daha saygılar dolusu sayılabilecek birçok yaklaşım biçimi ahlak kurallarının sınırsız çerçevesi içerisinde yer almaktadır. Bu sebeplerle eğitimde etik değerleri önemseyen, ahlaki kuralları uyulması gereken kurallar olmaktan çıkıp yaşamın bir parçası haline getiren ülkeler daha sağlıklı sistemler kurabilmiş ve daha zengin olabilmişlerdir.

Biz gerek milli geçmişimiz ile gerek içerisinden geldiğimiz medeniyetin bahsettiği birikimler ile güçlü bir geçmiş olan ve birikimleri yüzyıllara dayanan bir milletin çocuklarıyız. Amacı güzel ahlakı tamamlamak için gönderilen bir dine inanan, köklü bir medeniyetin içerisinden gelen, kültürel ve tarihi derinlikleri olan bir milletiz. Bu yönleri ile bakıldığında insanlık âlemini bugün içerisine düştüğü kaostan çıkarabilecek ve insanlığa model olabilecek bir potansiyele sahibiz.

Bizlere düşen, bize intikal eden mirasın farkında olmaktır. Bu mirası, kültürel kimlik ve değer yargılarımız ile içselleştirip, ahlak kuralları ile harmanlayan bireyler olarak görevimiz; iş ahlakı, ticari ahlak, meslek ahlakı ve sosyal ahlak içerisinde başkalarının hukukuna saygılı, topluma ve çevreye duyarlı, yaptığı işi en iyi ve sorumluluk anlayışı içerisinde yerine getiren; emanete sadık, ülkesini, milletini, vatanını, dinini ve değer yargılarını kişisel menfaatinin üzerinde tutan bir anlayışla hareket etmektir. Biliyoruz ki ahlaki değerlerin güçlü olduğu toplumlarda hukuk kuralları sadece düzenleyici görev ifa ederler.

Bildiği üzere Türk milletinin tarih yolculuğundaki varoluş mücadelesi Cumhuriyetin ilanı ile taçlanmıştır. Bağımsızlık, özgürlük, birlik ve beraberlik düşüncesi ile inşa edilen Türkiye Cumhuriyeti, kurtuluş mücadelemizi zafere ulaştıran bağımsızlık ruhunun en büyük eseridir.

Cumhuriyet'in 100. yılında Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere kahraman silah arkadaşlarımızı, aziz şehitlerimizi ve gazilerimizi rahmet ve şükranla anıyorum.

100. yılında Cumhuriyet Bayramımız kutlu olsun.

Samet YURTAS
Edirne F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı ÇIK,
Öğretmen

Efendiler Uyanın! CUMHURİYET YÜZ YAŞINDA!

100

Cumhuriyet fikrinin temeli 1789 yılında başlayan Fransız İhtilali'ne dayanmaktadır. Fransız İhtilali ile birlikte milliyetçilik akımı güçlenmiş ve bu ihtilal çok uluslu devletlerin parçalanmasına yol açmıştır. Osmanlı Devleti'nin yıkılmasında da Fransız İhtilali'nin etkisi olmuştur. Özellikle milliyetçilik akımının etkisiyle azınlıklar ayaklanarak bağımsızlık girişiminde bulunmuşlardır. Fransız İhtilali ile egemenliğin halka ait olduğu kabul edilmiş; eşitlik, hürriyet, demokrasi, özgürlük, hak, hukuk ve adalet kavramları yaygınlaşmıştır. Bütün bu kavramlar da cumhuriyet rejiminin anahtar kavramlarıdır.

“ Cumhuriyetin ilanı için en doğru zamanı bekleyen Atatürk, önceliği ülkenin bağımsızlığına vermiştir. Ayrıca bu süreçte cumhuriyetin temel kavramlarını halka aşlamaya başlamıştır. Milletın azim ve kararından bahsederek ulusuna bir karar hakkı olduğunu hatırlatmıştır.

Mustafa Kemal Atatürk, öğrencilik dönemleri de dahil olmak üzere her zaman eşitliği, demokrasiyi ve hürriyeti savunmuş ve kendisine ilke edinmiştir. Avrupa'da bulunduğu dönemde bu konular üzerinde araştırmalar yapmış ve bilgi toplamıştır. Cumhuriyetin ilanı için en doğru zamanı bekleyen Atatürk, önceliği halkın ve ülkenin kurtuluşuna, bağımsızlığına vermiştir. Ayrıca bu süreçte cumhuriyetin temel kavramlarını halka aşlamaya başlamıştır. Öncelikle halka güvendiğini ve birlik olduğunda her türlü şeyin başarılabilir olduğundan bahseden yazılar yayımlamıştır. Yanına inanan insanları toplamış ve halkı örgütlemiştir. Milletın azim ve kararından bahsederek ulusuna bir karar hakkı olduğunu hatırlatmıştır. Düzenlediği kongrelerde halkı temsil eden örgütler kurmuş, Milli Cemiyetleri faaliyete geçirmiştir. Teker teker ama gayet hızlı bir şekilde Anadolu'nun kilit noktalarını örgütlemiştir. Son olarak Ankara'da 23 Nisan 1923 günü milletın meclisi olan **Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni** açmış ve egemenliği kayıtsız şartsız bir şekilde millete vermiştir. **Mustafa Kemal** bir taraftan düşmanla mücadele içerisindeyken diğer taraftan da modern bir cumhuriyet kurmak için girişimlerde bulunmuştur. Bu meclis hem yasama hem yürütme hem de yargının başı olmuş, meclisin başı hükümetin de başı anlamına gelmiştir. Bu mecliste, meclis başkanı seçimleri demokratik bir ortamda yapılmıştır. **Mustafa Kemal** bu aşamalarla savaşın ortasında bir eşitlikçi düzenin temellerini kurmuştur.

Saltanatın Kaldırılması ve Cumhuriyete Giden Yol

Milli mücadelenin askeri safhasının sona ermesinden sonra artık rejim ve hükümet tartışmaları yüksek sesle dile getirilir olmuştur. Özellikle Lozan görüşmelerine İstanbul Hükümeti'nin de davet edilmesi ortada bir çift başlılık olduğunu göstermiştir. Bu çift başlılığın bağımsızlığımız ve milli çıkarlarımız için tehdit oluşturduğunun farkında olan **Mustafa Kemal Atatürk**, saltanatın kaldırılması gerektiğine karar vermiştir. **Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 1 Kasım 1922'de kabul ettiği "Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin, hukuku hâkimiyet ve hükümlerinin mümessili hakikisi olduğuna dair"** adlı kararname ile saltanat kaldırılmış ve Osmanlı Devleti resmen sona ermiştir. Saltanatın kaldırılmasıyla cumhuriyet ve milli egemenlik önündeki en büyük engellerden biri ortadan kalkmıştır. Aynı zamanda rejim sorununun ortaya çıkmasıyla artık cumhuriyetin ilanı için uygun ortam hazırlanmıştır. **Mustafa Kemal Atatürk** için artık hayalini gerçekleştirme vakti gelmiştir. Arkadaşlarıyla, dostlarıyla yaptığı uzun yemekler, konferanslar, hararetle konuşmalar ve uykusuz geçen gecelerin neticesinde

28 Ekim günü "**Efendiler! Yarın Cumhuriyeti ilan edeceğiz.**" sözü **Mustafa Kemal'in** dudaklarından süzölmüştür. **29 Ekim günü** coşkuyla, çağrışmalar, mutluluk gözyaşları ve bir diğer tarafta da şüpheli bakışlar atan gözlerle beraber cumhuriyetin ilanı gerçekleşmiş, **Mustafa Kemal** Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı olmuştur. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte rejim sorunu çözüme ulaşmış fakat muhaliflerden tepki almıştır. Atatürk, bu tepkilerden yararlı olabilecekleri toplarken yararsız, halkın haklarını hiçe sayan ve tek amacı rejime zarar vermek olan yorumları dinlemeden yoluna devam etmiştir. Cumhuriyetin ilanı ile birçok inkılabın tanıtım ve uygulanma süreci hız kazanmıştır. Atatürk, zamanı geldiği müddetçe bazı inkılaplar ile geri kalmış, çağa ayak uyduramamış ve çağın gereksinimlerini karşılamayan eski ve geleneksel alışkanlıkları kaldırmış yerlerine çağdaş, medeni ve çağın gereksinimlerine en iyi şekilde ayak uydurabilecek şekilde düzenlenmiş yenilikleri yürürlüğe ve uygulamaya koymuştur. Cumhuriyet, yapısı ve düzeniyle birlikte inkılapların yürürlüğe girmesine bir önyak oluşturmuştur. Çünkü cumhuriyette karşıt görüşlere, yeni fikirlere saygı vardır. Bu yapı inkılapların önündeki engelleri de kaldırmıştır.

Cumhuriyetin İlanının Sonuçları

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte sosyal haklar güvence altına alınmış, halkın iradesi tanınmış, kadın hakları erkeklerle eşit seviyeye çıkarılmış, aile yapısı düzenlenmiş ve diğer inkıpların da önü açılmıştır. Tüm bu olumlu sonuçlara rağmen toplumda bazı kişiler ve zümrelerce cumhuriyetin ilanı kabul edilmemiş, çıkarlarına ters düşmesi sebebiyle cumhuriyete karşı çıkmışlardır. Bu olayların en bilineni **Mustafa Kemal Atatürk'e** İzmir'de yapılması planlanan suikast girişimidir. Bu suikast gerçekleştirilemese de suikastın hedefinin Atatürk değil cumhuriyet rejimi olduğu aşikardır. Çünkü Atatürk cumhuriyet rejiminin en büyük savunucusu ve destekçisi olmuş, cumhuriyeti geliştirmek için uğraşmıştır. Bu suikast girişimi sonrası **Mustafa Kemal Atatürk** hiç unutulmayacak şu sözü söylemiştir: **"Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır."**

Cumhuriyet rejimi ilan edildikten sonra beraberinde bazı eksiklikler nedeni ile sorunlar olmuştur. Bunlardan biri de muhalif bir partinin bulunmamasıdır. Atatürk bunun sonucunda iktidara karşı bir parti kurmaları için bazı bazı siyasetçileri

görevlendirmiş ve Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kurulmuştur. Muhalif partinin kurulmasıyla muhalif parti eksikliği ortadan kalkmış, cumhuriyet daha demokratik hale gelmiştir. Fakat Şeyh Said tarafından çıkarılan isyanda bu partinin de adının geçmesi Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın sonunu getirmiş ve parti 1925 yılında kapatılmıştır. İlk çok partili hayata geçiş aşamaları halkın ve bazı çıkarıcıların kafasında hâlâ eski rejime dönülebileceğine dair bir fikir olduğunu ve cumhuriyetin hâlâ tam olarak halka mal edilemediğini göstermiştir. Bu yüzden çok partili hayata geçiş denemeleri başarısız olmuş ve rejime zarar verebileceği düşünülüp bir süreliğine rafa kaldırılmıştır.

Sonuç olarak **Atatürk** yeni bir rejimle halka sadece oy kullanma hakkı vermemiş, halka çağdaş yaşama

şansı oluşturmuş, kadınlara verdiği haklarla, halkın yaşamını refah seviyesini artırmasıyla ve ekonomik hamleleriyle demokrasi nasıl halk kültürel birikime sahip olur, kılık kıyafeti yenilenir ve çağdaş bir topluma dönüşür dünyaya göstermiştir. Din gibi insanların kendi içlerinde inandıkları yaratıcı ile beraber yaşamaları gereken, ülke yönetimine, kontrolüne, yapılanmasına dahil edilmemesi gereken, her insanın kalbiyle ve tüm inancı ile beraber yaratıcısına inanması gereken bir olguyu **Atatürk** halkın tepkisine yol açmayacak şekilde halkın ayak uydurabileceği seviyede ve doğru zaman gelince uygulayarak bir rejim yeniliklerinin sonuçları ne kadar doğru yürütülebilirse o kadar doğru yürütmüş, halkı tekrar kazanmıştır. Şimdi cumhuriyetimizin yüzüncü yılında bizlere düşen görev de cumhuriyete sahip çıkarak çağdaş ve muasır medeniyetler seviyesine ulaşmak amacıyla var gücümüzle çalışmak ve üretmektir. Her alanda ülkemizi ve milletimizi en iyi şekilde temsil ederek al bayrağımızı bütün dünyada dalgalandırmak öncelikli gayemiz olmalıdır.

Nice yüzyıllara! Yaşasın cumhuriyet!

Kaynaklar: 1. Cumhuriyetin İlanı Ne Zaman, Nerede, Nasıl Oldu? - Ders: Tarih (derstarih.com) 2. AYAN, K. (2023)

Celal CEYLAN
Devrek Açık CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

CUMHURİYETİN AYAK İZLERİ

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna giden yolda, kurtuluş mücadelesinin mihenk taşları olan şehirler vardır. Türkiye Cumhuriyeti, dünyada benzeri görülmemiş bir mücadeleyle kurulmuştur. Hiç kuşkusuz bu mücadelede Samsun'dan Gaziantep'e, Erzurum'dan İzmir'e tüm şehirler yerini almıştır. Hepsinin hikâyesi anlatılmaya kalkışılrsa sayfalar yetmez. Ancak içlerinde öyle şehirler var ki, cumhuriyetin kuruluşuna giden yolda adeta birer mihenk taşıdır.

Samsun

Samsun

Samsun

“ Bu şehirlere gidin; anıtları, şehitlikleri, müzeleri, anı evlerini gezin ve tarihe doğru bir yolculuğa çıkın. Buralarda, yaşanan acılara tanıklık etmenin yanı sıra verilen mücadeleler sonunda elde edilen zaferin haklı gururunu da yaşayacaksınız. Peki, bu şehirler hangileri? Tarihi mekânlarıyla öne çıkanları sizin için derledik:

SAMSUN

Kurtuluş mücadelesinin ilk durağı Samsun'dur. Mustafa Kemal, **16 Mayıs 1919'da** Bandırma vapuru ile yola çıktı, 19 Mayıs'ta Samsun'a vardı. Bu önemli şehirde, ilk ziyaret edilecek yer, **Bandırma Vapuru ve Milli Mücadele Parkı Açık Hava Müzesi'dir**. Mustafa Kemal ve silah arkadaşlarının karaya ilk ayak bastıkları yerde bulunan gemide, kahramanların bal mumu heykelleri ve döneme ait eşyalar bulunmaktadır. **Gazi Müzesi ve Onur Anıtı** da şehirde görülmesi gereken yerler arasında sayılabilir.

Anıtkabir

Anıtkabir - Aslanlı Yol

Eski Meclis Binası

Eski Meclis Binası

ANKARA

Anıtkabir

Hiç şüphe yok ki, Ankara'ya yolu düşen herkesin mutlaka görmesi gereken ilk adreslerden birisi Anıtkabir'dir. Anıtkabir ziyareti mekânın ruhunu daha iyi hissetmenizi sağlayacaktır. Anıtkabir'in girişi olan ve **aslanlı yol** olarak adlandırılan koridor 262 metredir. Aslanlı yolun sağında ve solunda karşılıklı olarak Türk heykeltıraşların ellerinde hayat bulan 24 adet aslan heykeli mevcuttur. 24 aslan heykeli 24 Oğuz boyunu temsil etmektedir. Aslanların sıralandığı bu yoldaki taşlar asimetrik olarak döşenmiştir. Aslanlı yolun bitiminde **tören meydanı** olarak adlandırılan alana varılmaktadır. Tören meydanı, TBMM ve Ankara Kalesi'nin kesiştiği noktada konumlanmaktadır. TBMM yapısının mozoleye uzaklığı 1920 metredir. Bu uzaklık TBMM'nin kuruluş tarihi olan 1920'ye işaret etmektedir. Bu noktaları düşününce mozolenin konumu mükemmel bir ayrıntıyı bizlere göstermektedir. Mozolenin büyük sütunlarının her biri 19,44 metre yüksekliğe sahiptir. Bu da Anıtkabir'in temelini atıldığı yıl olan 1944

yılı bizlere hatırlatmaktadır. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün boy uzunluğu 1.73 metredir. Onun boyunun uzunluğu olan 1.73 ile mozole sütunlarının yüksekliği olan 19,44'ü çarptığımızda 33,6 sayısı karşımıza çıkar. Bu sayı da Anıtkabir'deki 33 metrelik bayrak direğinin yüksekliğinin belirlenmesinde kullanılmıştır. Tören meydanından sütunlu mozoleye toplam 42 adet basamaklı merdivene tırmanarak ulaşılmaktadır. 42 basamak bize Atatürk'ün Cumhuriyeti ilan ettiğindeki yaşı olan 42 sayısını göstermektedir. Anıtkabir'in dış cephe duvarlarında Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi ve Onuncu Yıl Nutku bulunmaktadır.

Eski Meclis Binası

Ankara'da iseniz gezecek yer çok. Anıtkabir, Atatürk Kültür Merkezi'ndeki Cumhuriyet Devri Müzesi, Atatürk Evi gibi yerler bunlardan bazıları. En çok etkileneceğimiz mekân eski **meclis binası** olacaktır. Ulus'taki **1915 yılında yapımına başlanan** bu binada, sıralar cumhuriyetin kabul edildiği zamanki orijinalliyini koruyor. Cumhuriyetin öyküsünü bu binadaki duvarlardan izlemekte fayda var.

ESKİŞEHİR

Cumhuriyet Tarihi Müzesi

Cumhuriyet tarihinin anlatılması amacıyla kurulan bu müze Eskişehir'in tarihi konaklarıyla ünlü Odunpazarı semtinde yer alıyor. **1994 yılında açılan müzede Kurtuluş Savaşı'na ait güzel eserler yer almaktadır.** Bandırma Vapuru, Nusret Mayın Gemisi gibi kurtuluş savaşının önemli gemilerinin de maketleri bulunmaktadır.

İSTANBUL

Cumhuriyet Eğitim Müzesi

Sultanahmet Meydanı'nda Marmara Üniversitesi rektörlük binasının arkasında yer alan Cumhuriyet Eğitim Müzesi aynı zamanda tarihi bir binada yer almaktadır. **Cumhuriyet dönemine ait eserlerin eğitici bir şekilde sergilendiği müze ziyareti için önceden izin almak gerekmektedir.**

Şişli Atatürk Evi Müzesi

Atatürk Müzesi veya diğer adıyla İnkılâp Müzesi, İs-

tanbul'un Şişli ilçesinde, Halâskârgazi Caddesi üzerinde yer almaktadır. **1942'de İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından müzeye dönüştürülmüştür.** Mustafa Kemal Atatürk'ün oturduğu evdir. Atatürk'ün kişisel eşyaları, Atatürk ve Kurtuluş Savaşı ile ilgili çeşitli materyaller ve farklı ressamalara ait tablolar sergilenmektedir.

TRABZON

Atatürk Köşkü

Trabzon'un en güzel yapılarından biri olan Atatürk Köşkü **çam ormanlarıyla kaplı bir alanda yer alır.** Binanın içinde Atatürk'ün bu evde kaldığı döneme ait eşyalar ve Atatürk'ün portreleri dikkat çekicidir. Atatürk bu evde kaldığı sırada mal varlığını Türk halkına bıraktığına dair vasiyetini yazmıştır.

AMASYA

Bu yolculukta, Kurtuluş Savaşı'nın yol haritasının belirlendiği Amasya Genelgesi'nin izinden gitmeden olmaz. **Amasya'da, Mustafa Kemal'in**

Şişli Atatürk Evi Müzesi

Dumlupınar Kurtuluş Savaşı Müzesi

Eskişehir Cumhuriyet Tarihi Müzesi

Trabzon Atatürk Kışku

Trabzon Atatürk Kışku

Trabzon Atatürk Kışku

şehre gelişinde üs olarak kullandığı ve genelgeyi kaleme aldığı **Saraydüzü Kışla Binası** ilk görülecek yerlerden biridir. Burada cumhuriyet dönemine ait eserler ve bazı belgeler ile bal mumu heykeller bulunmaktadır.

SİVAS

Milli Mücadele'nin dönüm noktalarından olan şehir, 4 Eylül 1919'da gerçekleştirilen **Sivas Kongresi'ne ev sahipliği yapmıştır**. 108 gün Milli Mücadele'nin mer-

kezi olan şehirde kongrenin yapıldığı bina ziyaret edilebilir. 1981'e kadar lise olarak kullanılan bina, **1990'da Etnografya Müzesi** olmuştur. Müzede kongrenin yapıldığı salon, bu yıllara ait eşyalar, fotoğraflar ve Atatürk'ün kaldığı oda bulunmaktadır.

ERZURUM

Şehir, 23 Temmuz 1919'da ulusal egemenliğin koşulsuz olarak gerçekleştirilmesine karar verilen **Erzurum Kongresi'ne ev sahipliği yapmıştır**. Kongrenin

Amasya Saraydüzü Kışla Binası

Sivas Atatürk Kongre Müzesi

Amasya Saraydüzü Kışla Binası

Sivas Atatürk Kongre Müzesi

toplandığı ilk bina günümüzde **Erzurum Kongre Binası Atatürk Resim Heykel Müzesi ve Galerisi Müdürlüğü** olarak hizmet vermektedir. Ayrıca şehirde Atatürk'ün, arkadaşlarıyla 52 gün boyunca çalışmalarını sürdürdüğü, günümüzde Atatürk Müzesi olan tarihi konak da görülebilir.

İZMİR

Atatürk, 1 Eylül 1922'de **"Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir."** emrini verir ve 9 Eylül 1922'de İzmir, düşman işgalinden kurtarılır. Bunun üzerine Mustafa Kemal, Belkahve'den İzmir'i uzun uzun seyrederek ve kahve içer. Günümüzde burada Atatürk'ün şehre bakışının tasvir edildiği, 16 metre yüksekliğinde heykel ve **Atatürk Anı Evi** bulunmaktadır. Siz de müzeyi ziyaret edip İzmir'i buradan seyredebilirsiniz.

İlk Kurşun Anıtı

Hasan Tahsin, Millî Mücadele'de önemli bir yere sahip olan bu kurşunu 15 Mayıs 1919'da İzmir'in Konak Meydanı'nda ilerleyen Yunanlılar'a atmış ve

oracıkta şehit edilmiştir. **İlk Kurşun Anıtı**, 1972'de başlatılan kampanya sonucunda 1974 yılında **İzmir Gazeteciler Cemiyeti ve İzmirli'lerin katkısıyla yapılmış ve olayın gerçekleştirildiği yere dikilmiştir**. Yüksek bir podyum üzerinde granit kaidede Hasan Tahsin bir elinde bayrak diğer elinde de silahı ile tasvir edilir. Mermer kaplı kaidenin iki yanında Kurtuluş Savaşı'nda halkın verdiği mücadeleyi anlatan sahneler yer alır.

Şehirde ayrıca Türk ordusunun karargâh olarak kullandığı, Atatürk'ün şahsi çalışmalarını da yürüttüğü **Atatürk Evi Müzesi'ni, Uşakizade ve Latife Hanım köşklarini ve Zübeyde Hanım'ın kabrini** de ziyaret edebilirsiniz.

AFYONKARAHİSAR

Sakarya Meydan Muharebesi'nden sonra Yunanlılar Afyonkarahisar'a yerleşmek istedi. Atatürk, İnönü ve Fevzi Paşa'nın gizlice hazırladıkları Büyük Taarruz plânları Afyonkarahisar'da **eski belediye**

binasında yapıldı. Başkomutanlık Meydan Muharebesi buradan yönlendirildi. **26-30 Ağustos 1922'de yapılan Başkomutanlık Savaşı sırasında** Kocatepe'den fırlayan Türk ordusu, Yunan mevzilerine, insanüstü güçle atılarak saldırıya geçti ve mevzileri ele geçirerek **Kurtuluş Savaşı Destanı'nı** yazdı.

Kocatepe Anıtı

Kocatepe Atatürk Anıtı ve Kitabesi, Afyonkarahisar ili Merkez ilçesine bağlı Büyük Kalecik kasabası sınırları içinde ve 1874 rakımlı Kocatepe üzerinde bulunmaktadır. Anadolu'nun ve Türk ulusunun kurtuluşunu sağlayan **Büyük Taarruz' un 26 Ağustos 1922 tarihinde Başkomutan Mustafa Kemal tara-**

findan başlatıldığı, sevk ve idare edildiği yerdir.

Coğrafi yapısı itibarıyla, Afyonkarahisar ve Sinanpaşa ovalarına hâkim bir tepedir. Başkomutan Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşları **25 Ağustos 1922 akşamı Kocatepe'ye gelerek 26 Ağustos sabahı Büyük Taarruz'u burada başlatmışlardır.**

Milli Mücadele'nin temel taşlarından biri olan **Kocatepe'ye, 1953 yılında Milli Savunma Bakanlığı'nca kesme taştan anıt yapılmış ve üzerine çiçek kabartmalı mermer yazıt konulmuştur.** 1993 yılında ise Kültür Bakanlığı tarafından **Atatürk Anıtı** ve çevre düzenlemesi yapılarak ziyarete açılmıştır. 4 ton ağırlığındaki Kocatepe Anıtı bronzdan yapılmış

İlk Kurşun Anıtı

Erzurum Kongre Binası

TÜRK VATANINI EBEDİ ÖZGÜRLÜĞE KAVUŞTURAN
BÜYÜK TAARRUZ
26 AĞUSTOS 1922 SAAT 04:30

26 Ağustos 1922 saat 04:30'da Başkomutan Mustafa Kemal Atatürk'ün başlattığı Büyük Taarruz, 31 Ağustos'ta Milli Mücadele'nin en önemli zaferi olan Kocatepe Muharebesiyle sonuçlandı. 26 Ağustos'ta başlatılan Büyük Taarruz, 31 Ağustos'ta Milli Mücadele'nin en önemli zaferi olan Kocatepe Muharebesiyle sonuçlandı. 26 Ağustos'ta başlatılan Büyük Taarruz, 31 Ağustos'ta Milli Mücadele'nin en önemli zaferi olan Kocatepe Muharebesiyle sonuçlandı.

26 Ağustos 1922 saat 04:30'da başlatılan Büyük Taarruz, 31 Ağustos'ta Milli Mücadele'nin en önemli zaferi olan Kocatepe Muharebesiyle sonuçlandı. 26 Ağustos'ta başlatılan Büyük Taarruz, 31 Ağustos'ta Milli Mücadele'nin en önemli zaferi olan Kocatepe Muharebesiyle sonuçlandı.

Büyük Taarruzla başlayan Milli Mücadele'nin en önemli zaferi olan Kocatepe Muharebesi, 26 Ağustos'ta başlatılan Büyük Taarruzun sonucunda gerçekleşti.

Yine Kahramanları Bizimle Anıyoruz.

Afyonkarahisar Zafer Anıtı

olup kaidesi ile beraber 7,5 metre yüksekliğindedir. Tarih yazılan bu şehirde, Atatürk'ün karargâh binası olarak kullandığı **Hacı Veli Konağı, Büyük Taarruz Karargâhı** ziyarete açık mekânlardır. **Büyük Taarruz Şehitliği ve Başkomutan Mustafa Kemal Anıtı, Zafer Anıtı ve Yüzbaşı Ağâh Efendi şehitlikleri** tarihin izlerini taşımaktadır.

KÜTAHYA

Dumlupınar Kurtuluş Savaşı Müzesi

Kurtuluş Savaşı'nın en önemli mücadelesinin geçtiği yerlerden biri olan Kütahya'nın Dumlupınar ilçesinde Kurtuluş Savaşı Müzesi bulunuyor. Kütahya ilinin, **Dumlupınar ilçesinde bulunan müze, Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın geçtiği topraklar üzerinde onun anısına kurulmuştur.** Şehir merkezinde olup iki

katlı müstakil bir binadadır. 1939 yılında açılan bu müzede **Kurtuluş savaşına ait 139 eser** bulunmaktadır. Başkomutan Meydan Muharebesi 30 Ağustos 1922'de Dumlupınar'da büyük zaferle sona erdi. Kurtuluş Savaşı boyunca tüm cephelerde şehit düşenlerin anısına Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından **Dumlupınar Şehitliği** yaptırıldı ve Büyük Taarruz'un 70. yıl dönümü olan 30 Ağustos 1992'de ziyarete açıldı. Şehitlik, Milli Mücadele'nin üç büyük komutanı **Atatürk, İsmet Paşa ve Fevzi Çakmak anısına yapılan Üç Komutan Anıtı**, şehit düşen sivil vatandaşları sembolize eden **Milisler Anıtı**, 500 kişilik sembolik şehit mezarları ve kitabeleri, **Şehit Baba-Oğul Anıtı, Mehmetçik Anıtı**, Namazgâh ve Şadırvandan oluşmaktadır. Bu dönemi daha iyi anlayabilmek için bölgeye gelen ziyaretçiler, **Dumlupınar Kurtuluş Savaşı Müzesi** ile **Dumlupınar Atatürk Evi**'ni de görebilirler.

Afyon Büyük Taarruz Şehitliği

Kütahya Dumlupınar Şehitliği

Üç Komutan Anıtı

BİR YAŞAMDIR CUMHURİYET

Cumhuriyet, egemenliğin millete ait olduğunu kabul eden bir devlet şeklidir. Devletin temel organlarının seçim ile iş başına getirildiği yönetim biçimi olarak da ifade edilir. Bu rejim ile devlet başkanı halk tarafından seçilir. Özellikle Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının ilk maddesi **“Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.”** şeklinde belirtilmiş olup; bu madde, değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif dahi edilemez anayasa maddeleri arasında yer almaktadır.

Devlet yönetim biçimi olan cumhuriyetin tarihi Fransız İhtilaline kadar dayanmaktadır. Bu yönetim biçimi dünya üzerinde uygulanabilen en insancıl ve demokratik yönetim şekillerinden birisidir. **29 Ekim 1923** tarihine kadar Türkler tarafından kurulmuş olan hiçbir devlette cumhuriyet idaresine rastlanmamaktadır. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk tarafından cumhuriyet 29 Ekim 1923 tarihinde ilan edilmiştir. Günümüze kadar her yıl Cumhuriyet Bayramı olarak kutlanan bu bayram Atatürk tarafından **“Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.”** denilerek Türk milletine armağan edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı da Mustafa Kemal Atatürk olmuştur.

“ Türk milletinin bağımsızlığına ve özgürlüğüne kavuşması kolay olmamıştır. Çünkü ecdadımız uzun yıllar bu uğurda savaşıp kanlarını dökmüşler ve canlarını hiç düşünmeden feda etmişlerdir. Türk milleti atalarının ve cumhuriyetin sayesinde rahata ve refaha kavuşmuştur.

Cumhuriyet bir yaşamdır, cumhuriyet bir erdemdir, çağdaşlığın göstergesi, demokrasinin simgesidir. Cumhuriyet; halk, birlik, beraberlik, paylaşmak ve daima ileriye gitmek demektir. Bağımsızlığın yegâne temelidir, adalettir, özgürlüğün en temel güvencesidir cumhuriyet.

29 Ekim 1923 tarihinde Teşkilat-ı Esasiye de yapılan değişiklikler ile Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından cumhuriyet kabul edilmiştir. Böylece Cumhuriyet'in ilanı Ankara'dan 101 pare top atışı ile duyurulmuş 29 Ekim gecesi ile 30 Ekim 1923 tarihinde başta Ankara olmak üzere tüm ülkede milli bayram olarak kutlanmıştır.

Cumhuriyet Bayramı, 28 Ekim öğleden sonra ve 29 Ekim tam gün olmak üzere bir buçuk gün resmi tatil ilan edilmiştir. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nda okullar öğrenciler tarafından süslenmektedir. Stadyumlarda törenler düzenlenip, şiirler okunur, şenlikler yapılır ve fener alayları düzenlenir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olan Mustafa Kemal Ata-

“ Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk tarafından 29 Ekim 1923 tarihinde cumhuriyet resmen ilan edilmiştir. Günümüze kadar her yıl Cumhuriyet Bayramı olarak kutlanan bu bayram Atatürk tarafından “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” denilerek Türk milletine armağan edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı da Mustafa Kemal Atatürk olmuştur.

türk, cumhuriyetin onuncu yıl kutlamalarının yapıldığı 29 Ekim 1933 tarihinde dile getirmiş olduğu **“Onuncu Yıl Nutku”**nda bu milli egemenlik gününü **“en büyük bayram”** olarak nitelendirmiştir. Böylece Cumhuriyet Bayramı kutlamaları bir gelenek haline getirilip yüz yıl boyunca kutlanmıştır ve kutlanmaya da devam edecektir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında yıkılan bir devletin enkazından genç bir Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin doğuşu yansıtılmıştır. Tüm yurt genelinde 10. yıl bayram kutlamalarının yapıldığı yerlere **“Cumhuriyet Meydanı”** adı verilmiştir. Bunun için isim koyma törenleri yapılmış ve hatıra olarak **“Cumhuriyet Anıtı”** veya **“Cumhuriyet Taşı”** olarak bilinen mütevazı anıtlar yapılmıştır. Bunun ardından **“Onuncu Yıl Marşı”** bestelenmiş ve marş her yerde okunur olmuştur.

Cumhuriyet yönetiminde egemenlik kayıtsız şartsız milletin olup Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün de dediği gibi **“Türk ulusunun yaradılışına ve yaşan-**

tısına en uygun olan yönetim şekli cumhuriyettir.” söylemi ile özdeşleşmiştir.

Mustafa Kemal, halk ile birlikte yokluk içerisinde büyük bir destan çıkarmış ve dünya tarihinde görülmemiş bir zafer elde etmiştir. Türk milletinin bağımsızlığına ve özgürlüğüne kavuşması kolay olmamıştır. Çünkü ecdadımız uzun yıllar bu uğurda savaşçı kanlarını dökmüşler ve canlarını hiç düşünmeden feda etmişlerdir. Türk milleti atalarının ve cumhuriyetin sayesinde rahata ve refaha kavuşmuştur.

Her yıl bir gelenek olarak kutlanan Cumhuriyet Bayramı 100. yılında da aynı coşku ve heyecanla karşılanmış ve heyecanla kutlanacak ve kutlanmaya da devam edecektir.

“Ey yükselen yeni nesil! İstikbal sizindir. Cumhuriyeti biz kurduk, onu yükseltmek ve yaşatacak olan sizlersiniz.”

Mustafa Kemal ATATÜRK

Yaşar İNCİ
Kayseri 2 No.lu T Tipi Kapalı CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Devlet-i Ebed Müddet

Türkiye Cumhuriyeti milli egemenliğe dayanan dev bir atılım, uzun savaşlar döneminin taçlanmış nihai aşamasıdır. Türk milleti **29 Ekim 1923** tarihinde kutlu mazisinin en önemli stratejik silkinişlerinden birini gerçekleştirmiş, içteki ve dıştaki art niyetli odaklara asla fırsat vermeyeceğini azim ve ahlakıyla ortaya koymuştur.

Bu kapsamda Türkiye Cumhuriyeti; şehit kanlarıyla, savaş meydanlarındaki kahramanlıklarla ve hakkını hiçbir zaman ödeyemeyeceğimiz fedakârlıklarla vücut bulmuş, bu haliyle sonsuza kadar yaşamayı da ziyadesiyle hak etmiştir. Tarihteki sayısız badireyi geçerek, tuzakları bozarak yolunda kararlı adımlarla yürüyen Türk milleti cumhuriyetle birlikte ileriye, muasır ve müreffeh bir seviyeye erişme azmini çok açık göstermiştir.

Millî Mücadele'nin her safhasında sahip olunan manevî kuvvet ve direncin yegâne kaynağı Türk milletinin var oluşuna duyulan bağlılık, sadakat ve sarsılmaz inanç olmuştur. Bu itibarla Türkiye Cumhuriyeti bağımsızlığını kurtarmak, hür ve müstakil yaşamak isteyen milletimizin doğrudan doğruya ruhundan doğan bir şaheserdir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti; kahramanlıkla pekişen muhteşem bir mücadele sürecinin, zaferle perçinlenen muazzam bir muharebe zincirinin son etaptaki eseri ve erdemidir. Hâkimiyetin kayıtsız şartsız millete ait olduğu cumhuriyetin müstesna fikir ve fiiliyle tescillenmiştir. Aynı zamanda cumhuriyet, tarihimizin akışını yeni bir devlet ve toplum teşkilatlanmasıyla değiştirmiş, kaldı ki bu değişim hali kaotik bir başkalaşma girdabına düşmeden geçmişin mirasını geleceğin ümitleriyle eklemlenmiştir.

“ Türk milletinin varlığını ve haysiyetini koruma esaslarının belirlenip ilan edildiği cumhuriyetin sonsuza kadar var olması her vatan evladının ahlaki sorumluluğu ve milli ödevidir. Milli birlik ve kardeşlik bağlarımızın gücü cumhuriyetin gücüdür.

Türk milletinin varlığını ve haysiyetini koruma esaslarının belirlenip ilan edildiği cumhuriyetin sonsuza kadar var olması her vatan evladının ahlaki sorumluluğu ve milli ödevidir. Milli birlik ve kardeşlik bağlarımızın gücü cumhuriyetin gücüdür. Cumhurun onuru ile cumhuriyetin onuru da bir ve beraberdir. Cumhuriyet demek demokrasinin ve milli iradenin istikrarı, iradesi ve itibarı demektir.

29 Ekim 1923 tarihinde alınan son ve kesin kararlar Türk milletinin, bundan sonra hiç kimsenin tutsağı olmayacağı, mukadderatına gölge düşürmeyeceği, geçmişte olduğu gibi gelecekte de tam bağımsız yaşamaktan başka seçenek tanımayacağı, tereddüde mahal bırakmayacak bir biçimde somutlaşmıştır. Cumhuriyet; Türk milletinin istiklal ve istikbal güvenliği, Türkiye'yi yüksek hedeflere, diriliş ve yükseliş zirvesine taşıyacak rejim, güvencedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin 100'üncü yılını kutladığımız bu kutlu yılda tarihimizin derinliklerinden süzülüp bugünlere ulaşan milli emanetler asla zedeletilmeyecek hiçbir zaman da zaafa uğratılmayacaktır.

“Kız anadan görmeyince öğüt almaz, oğul atadan görmeyince sofraya çekmez. Oğul neylesin babadan mal kalmasa, baba malından ne fayda başımızda devlet olmasa.”

Mustafa GÜNAY
Kayseri 2 No.lu T Tipi Kapalı CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Asırlık Mektup

Anadolu toprağı beşiktir bu devlete
Ana kucağı oldu nice civan Mehmet'e

Kırk cihandan toplanıp yedi başlı ejderha
Yırtılmaz zannederek sarıldı çelik zırha

Ey bu cennet vatanın kalbinde yatan nefer!
Kalkıp doğrul topraktan karanfil gibi yeşer!

Küllerinden doğarken Zümrüdüanka misal
Pençenle cevap verdin kalmadı bir tek sual

Hürriyet gömleğini göğsümüzden soymadık
Pare pare can verdik şehadete doymadık

Onca yiğit kanıyla taze bir vatan kurduk
Türk'ün iman gücüyle cumhuriyet doğurduk

Gücüne güç katarak büyüdü günden güne
Yüzyıllık bir destan bu noktası virgülüne

Tam yüz yıldan bugüne büyüdün ve serpildin
Hastalıklar atlattın bir an bitkin düşmedin

Bu sarsılmaz çınarın dallarına güç yetmez
Yolu tevhid yoludur, yolun yolcusu bitmez

Nasip etme Ya Rabbi! Bu millete esaret
Tarihin cilveleri olsun bize kefarete

Kudretini azaltma göğsünden, bileğinden
İmanı eksilmesin sadrından, yüreğinden

Bir asır öncesinden bize yazılan mektup
Zaferleri emreder, sakın ha olma mağlup!

Ferhat ÇELİKER
Van T Tipi Kapalı ÇIK,
Öğretmen

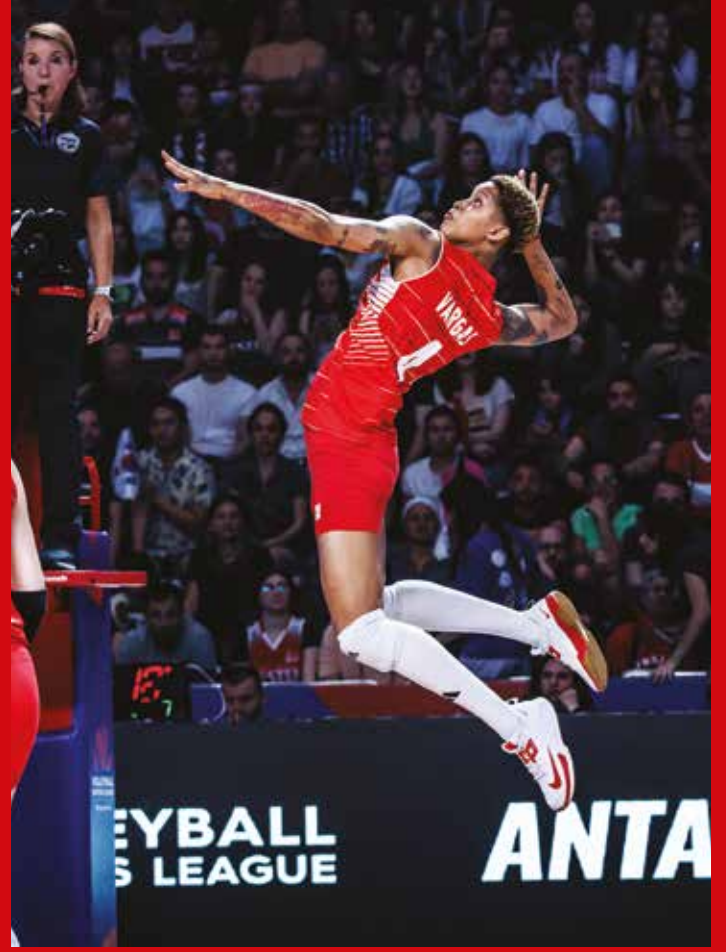
Cumhuriyetin 100. Yılında Dünya Liderliğine

Amerikalı William G. Morgan beden eğitimi dersi verdiği öğrencilerin sıkılmasını önlemek, derslerin daha eğlenceli geçmesi ve farklı bir egzersiz yapmak amacıyla voleybol oyununu bulmuştur. Oyun, ilk önceleri “mintonette” adı ile bilinirken daha sonra “volley-ball” adını almıştır. Voleybolun ilk defa uluslararası bir organizasyonda yer alması 1913 Manila Uzak Asya Oyunları ile olmuştur.

Bu oyun Anadolu'ya 1919'da Amerikalılar tarafından getirilmiştir. Erkek Muallim Mektebi'nin beden eğitimi öğretmenliğini yapan **Selim Sırrı Tarcan** voleybol ile ilgilenmiş ve öğrencilerine de öğretmiştir. 1920-1924 yılları arasında Selim Sırrı Tarcan'ın yetiştirmiş olduğu beden eğitimi öğretmenleri de bu sporun okullarda oynanmasını sağlamışlardır.

1924-1948 arası bölgesel olarak voleybol şampiyonaları düzenlenmiştir. **Türkiye Voleybol Federasyonu** 1958'de Voleybol-Eltopu Federasyonu adıyla kurulmuştur. 28 Ekim 2004 tarihinden itibaren çalışmalarını özerk olarak devam ettiren Türkiye Voleybol Federasyonu, Türkiye'de voleybol faaliyetlerini resmi olarak yürüten bir spor federasyonudur.

1948-1970 yılları arasında Türkiye Voleybol Şampiyonası olarak organize edilen voleybol ligi, erkeklerde 1970-1971 sezonundan itibaren bayanlarda ise 1984-1985 sezonundan itibaren Deplasmanlı Voleybol Ligi olarak değiştirilmiştir.

Türkiye voleybolda ilk uluslararası resmi turnuva olarak Erkek Milli Takımı ile 1956'da Paris'te yapılan Erkekler Dünya Voleybol Şampiyonasına katılmıştır. Kadınlar ise ilk uluslararası karşılaşmasını 1957'de Uluslararası İstanbul Turnuvası'nda yapmıştır. 1963'te ise Romanya'da yapılan Avrupa Kadınlar Voleybol Şampiyonasına katılmıştır. Kulüpler bazında ilk uluslararası dereceler erkeklerde Galatasaray'ın 1967 Şampiyon Kulüpler dördüncülüğü; kadınlarda ise Eczacıbaşı'nın 1980 Şampiyon Kulüpler ikinciliğidir.

Son dönemde kazanılan başarılar sonucunda **ülkemiz bir voleybol ülkesine dönüşmüştür**. Bu başarıların kazanılmasında özellikle son yıllarda başta tesisleşme olmak üzere yapılan spor yatırımları ile futbol dışı branşlara verilen destek ve Türkiye Voleybol Federasyonu'nun yaptığı projeler ve uygulamaların payı büyüktür.

Spor

Kazanılan başarılı sonuçlar gözlerin voleybola çevrilmesinin yanında gençlerin ve çocukların ilgisinin de bu alana yönelimini sağlamıştır. **2003 yılında Türkiye'de düzenlenen Avrupa Kadın Voleybol Şampiyonasında** ülkemizin finale kalarak Avrupa ikincisi olması aslında bugünkü başarıların bir habercisi olmuştur. 2003 yılında milli takımın güçlü rakiplerini yenerek finale çıkması kadın voleybol milli takımının "**Filenin Sultanları**" adıyla markalaşmasını sağlamıştır.

Sadece milli takımlar düzeyinde değil kulüpler düzeyinde de mücadele eden ekilerimiz toplamda **CEV Şampiyonlar Ligi'nde 8 kez şampiyonluğa** ulaşmıştır. Kulüpler düzeyinde 2011'den bu yana **Türkiye 8 kez Avrupa şampiyonluğu elde etmiştir**. Bu süreçte **Vakıfbank**, 6 kez ile en fazla şampiyon olan ay-yıldızlı ekip olmuştur. Birer kez de **Fenerbahçe** ile **Eczacıbaşı** bu organizasyonda şampiyonluğa ulaşmıştır. Vakıfbank 2011, 2013, 2017, 2018, 2022 ve 2023'te, Fenerbahçe 2012'de, Eczacıbaşı ise 2015'te kupayı kaldırma sevincini yaşamıştır.

1991 yılından bu yana Uluslararası Voleybol Federasyonu (FIVB) tarafından düzenlenen Kadınlar Dünya Kulüpler Şampiyonasında Türkiye, 3 farklı takımla 7 kez şampiyonluğa ulaşmış ve bu alandaki en başarılı ülke olmuştur. Vakıfbank'ın 4 kez ile en fazla şampiyon olduğu organizasyonda Eczacıbaşı 2, Fenerbahçe ise 1 kez dünya şampiyonluğu elde etmiştir.

Kadın Voleybol Milli Takımımız 2023 Milletler Ligi ve 2023 Avrupa Şampiyonasını, Filenin Efeleri ise 2023 Avrupa ligi şampiyonasını kazanarak cumhuriyetimizin kuruluşunun yüzüncü yılına yakışır bir başarıya imza atmıştır. Türkiye ilk kez 2018'de Milletler Ligi adıyla düzenlenen organizasyonda ilk yıl ikincilik, 2019 ve 2022'de dördüncülük, 2021'de ise üçüncülük elde etmiştir.

Filenin Sultanları ve Filenin Efelerinin üstün başarıları spora yeni başlayan çocuklara esin kaynağı olmakta ve çocukların futbol ve basketbol branşları gibi voleybol branşını tercihlerinde etkili olmaktadır.

Abdullah KAYA
Nazilli E Tipi Kapalı ve Açık ÇİK,
Öğretmen

29 Ekim 1923

“Türkiye Cumhuriyeti mesut, muvaffak ve muzaffer olacaktır.”

Mustafa Kemal ATATÜRK

Geçmişle gelecek bir köprüdür, bugünden yarına. Tarih ise bu köprünün temel taşıdır toplumun bağlarını sıkı sıkıya tutup yarınları taşıyan. Tarih boyunca büyük devletler kurarak dünyanın en büyük medeniyetlerinden olan Türkler hiçbir zaman düşman boyunduruğu altında kalmamıştır. Dalgalandan Türk bayrağı hiçbir zaman yere düşmemiş ve özgürlüğün gölgesinde nazlı nazlı hep dalgalanmıştır.

Türk milletine en uygun yönetim sistemi olan cumhuriyet tüm dünyaya bugün ilan ediliyordu. Türk milleti 20. yüzyıla girer girmez büyük bir ateş topunun içine girmiş, ülke topraklarının dört bir yanında savaş eksik olmamıştı. Yemen’de 1905’te başlayan isyan zorda olsa bastırılmıştı. Ama ülke topraklarındaki olaylar durulacak gibi değildi. Başlayan Trablusgarp ve Balkan Savaşları sonucunda inanılmaz toprak kayıplarına uğrayan Osmanlı Devleti bu toprakların telafisi için girdiği I. Dünya Savaşı’nda muazzam başarılar elde etmesine rağmen müttefiklerinin savaştan çekilmesi üzerine yenik sayıldı. İmzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması ile ülke yer yer işgale uğradı. Tarih boyunca düşman boyunduruğu altına girmeyen Türk milleti işgal hareketine karşı birleşerek direnmeye başladı. Kurulan Milli Meclis, Kurtuluş Savaşı’nı başarı ile yöneterek ülkeyi bağımsızlığa kavuşturdu. Bağımsızlığına tekrardan kavuşan Türk devletinin yönetim şekli tam belli değildi. Meclis başkanı ünvanının yanında başkumandan ünvanı ile Kurtuluş Savaşı’nı yöneten Mustafa Kemal Atatürk, 29 Ekim 1923 tarihinde cumhuriyeti ilan etti.

Cumhuriyetimizin 100. yılını yaşadığımız bugünlerde ülkemiz bugün dünyanın en büyük devletleri arasında yer almaktadır. Sıfırdan bu hale gelmek ancak milletin azim ve çabası ile olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran Türk milleti tarih boyunca hep mazlum milletlere elini uzatmış kendi zor durumda olsa dahi yardım taleplerini asla geri çevirmemiştir. Cumhuriyetin kuruluşunda başlayan sancılı dönemler Türk milletinin üstün vasıfları sayesinde kısa sürede atlatılmış, Türkiye dünya siyasi ve sosyal tarihine yön veren bir ülke haline gelmiştir. II. Dünya Savaşı’na katılmayan genç Türkiye Cumhuriyeti savaşın engellenmesi için için yoğun bir diplomasi çalışması yürütmüştür. Türkiye’nin bu çabaları maalesef yetmemiş savaşa katılmamasına rağmen ekonomik anlamda zorluklar yaşanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti’nin en önemli karakteristik özelliğinden biri güçlü ordusudur. Dosta güven düşmana her daim korku veren Türk ordusu cumhuriyetin ilk yıllarının getirdiği zorlu şartları başarı ile atlattığı ve tüm dünyanın parmakla gösterdiği bir ordu haline gelmiştir.

II. Dünya Savaşı’ndan sonra başlayan Kore Savaşı’na dünya barışını tesis etmek amacıyla katılan Türk ordusu inanılmaz kahramanlıklar göstererek **Kore Savaşı’nın** kazanılmasında büyük rol oynamıştır. Dünya barışını korumak amacıyla kurulan Birleşmiş Milletler’e üyeliği onanan Türkiye Cumhuriyeti bu tarihten itibaren dünyanın neresinde mazlum milletler varsa oraya yardıma koşmuş ve yardıma gittiği her bölgede yerel halkın sevgisini kazanmıştır. **Türk ordusunu diğer büyük devletlerin ordusundan ayıran en önemli özelliği insani duygularıdır.** Türk ordusu tarih boyunca girdiği her savaşta, görev yaptığı her bölgede insani yönüyle örnek olmuş sivil unsurlara asla zarar vermemiştir. Yeri gelmiş kendisi açıklık çekerken elindeki son lokmayı halkla paylaş-

“ Mustafa Kemal Atatürk’ün askeri bir deha olduğu tüm dünya liderleri tarafından kabul edilen bir gerçektir. Atatürk, “İstikbal göklerde!” diyerek havacılık alanında büyük atılımlar başlatmıştır. 1933 yılında kurulan Türk Hava Yolları dünyanın en büyük havayolu şirketlerinden biridir.

mıştır. Batılı devletler gittiği her bölgeyi sömürerek yerel halkı kendi topraklarında açlık ve sefaletle baş başa bırakmıştır. Fakat Türk ordusunun bu bölgelere göreve geldiğini gördüklerinde Türk askerine şefkatle kucak açmıştır.

Türk ordusu Türkiye dışında yaşayan soydaşlarına her daim yardım elini uzatmıştır. **Kıbrıs'ı işgale girişen Rum ordusuna en büyük cevap yine savaş meydanında verilmiş** Kuzey Kıbrıs'taki Türk halkının egemenliği yeniden tesis edilmiştir. Türk ordusu askeri disiplini, görevine olan bağlılığı ve insani duygularının en üst safhada olması bakımından dünyanın her bölgesinde göreve davet edilmiştir.

Türk ordusu tarafından;

- Somali Harekâtına (UNOSOM), 1992-1994 yılları arasında bir mekanize piyade bölüğü ile katkı sağlanmıştır.
- Lübnan UNIFIL Harekâtına, 2006-2013 yılları arasında bir istihkâm inşaat bölüğü ile katkıda bulunulmuştur.
- Makedonya Essential Harvest Harekâtına, 2001 yılında bir piyade bölük timi ile katkıda bulunulmuştur.
- Afganistan Kararlı Destek Misyonunda, 2015-2021 yılları arasında Afganistan Türk Görev Kuvveti (ATGK) Komutanlığı olarak **“Çerçeve Ülke”** sorumluluğu yürütülmüştür. Görev, 28 Ağustos 2021 tarihinde NATO personelinin tamamının geri çekilmesi ile sonlandırılmıştır.

21. yüzyıl teknoloji anlamında büyük gelişimlerin yaşandığı bir dönemdir. Bu teknolojik ilerleme askeri teknoloji alanında da kendini hemen göstermeye başlamıştır. Türk ordusu tarih boyunca kendinde var olan üstün vasıflarına bir yenisini daha eklemiştir. Savunma sanayisinde inanılmaz bir atılıma girişilmiştir. Türk ordusu kendi ürettiği piyade tüfekleri ve askeri teçhizatla dışa bağımlılığı tamamen ortadan kaldırmıştır. Kendi ürettiği savaş tankları, harekât kabiliyeti, hızı ve teçhizatlarının gelişmişliği, belirlenen hedeflere isabetli ateş gücü ile diğer ülkeleri hayran bırakmıştır. Ayrıca ordunun kendi üretimi olan zırhlı araçlar ve zırhlı araçlarda kullanılan askeri teçhizat ordumuzun gücünü tüm dünyaya bir kere daha göstermiştir. Ülke içinde ve dışında kullanılan tamamen yerli ve milli olan bu askeri teçhizat ordumuzun askeri operasyonlarında yüzde yüz başarı sağlamasına vesile olmuştur.

Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün askeri bir deha olduğu tüm dünya liderleri tarafından kabul edilen bir gerçektir. Atatürk, **“İstikbal göklerde!”** diyerek havacılık alanında

“ Türk ordusu soydaşlarına yardım elini uzatmıştır. Kıbrıs'ı işgale girişen Rum ordusuna cevap savaş meydanında verilmiş Kıbrıs'taki Türk halkının egemenliği yeniden tesis edilmiştir.

büyük atılımlar başlatmıştır. 1933 yılında kurulan Türk Hava Yolları şu an dünyanın en büyük havayollarından biri haline gelmiştir. Askeri anlamda da havacılık alanında cumhuriyet döneminde büyük atılımlar olmuştur. Türk Hava Kuvvetleri cumhuriyetin ilanından sonra hızla gelişerek çağın şartlarına ayak uyduran bir yapıya bürünmüştür. Türk Hava Kuvvetleri'nin bu teknoloji ve eğitim alanındaki yapılanması Kıbrıs Barış Harekâtı'nda meyvelerini vermiş, Türk Hava Kuvvetlerince çok başarılı bir operasyona imza atılmıştır. Gelişen teknolojiye ayak uyduran hava kuvvetlerimiz bugün dünyanın sayılı hava kuvvetlerinin başında gelmektedir. Türk pilotlarından oluşan **“Türk Yıldızları Akrotimi”** dünyanın bu alanda en başarılı takımıdır.

Cumhuriyetimizin 100. yılına girerken hava savunma anlamında dünyadaki tüm hava kuvvetlerinin gıpta ettiği insansız silahlı ve silahsız hava araçlarımız yurt içinde ve dışında başarılı operasyonlarıyla adeta göz bebeğimiz haline gelmiştir. Türk mühendisleri tarafından tamamen yerli ve milli kaynaklarla yapılan bu savunma ve taarruz araçlarımız tüm dünya tarafından yakından takip edilmekte ve her ülke bu araçlara sahip olmak için ülkemizden satın alma girişimlerinde bulunmaktadır. 2020 yılında kardeş ülke Azerbaycan ile Ermenistan arasında 44 gün süren Dağlık Karabağ Savaşı'nda kullanılan Türk insansız hava aracı (**İHA**) ve İnsansız silahlı hava aracı (**SİHA**) kardeş ülke Azerbaycan ordusunun hizmetine sunulmuş savaş sahasında düşmana ağır kayıplar verdirerek 44 gün gibi kısa sürede savaşın neticelenmesinde büyük rol oynamıştır.

Cumhuriyetin 100. yılında ülkemiz Türkiye yüzyılı inşa ederken dünyada söz sahibi ülke haline gelmiştir. Ülkemizin bu atılımı tüm dünya kamuoyu tarafından gıpta ile izlenilmektedir. Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Atatürk'ün dediği gibi ülkemiz muasır medeniyetler seviyesine ulaşmış ve ilelebet payidar kalacağını tüm dünyaya göstermiştir.

Kültürün Dile Yansımaları

Kültür, Fransızca kökenli bir sözcüktür. Türk Dil Kurumuna göre anlamı “*Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içerisinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmeye kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin.*” şeklindedir. Bu sözcüğün bizdeki karşılığı **ekindir**.

Önceden biz kültür yerine Arapça kökenli olan “**hars**” sözcüğünü kullanıyorduk. Sonrasında Fransızlar’la yakın ilişki kurduk ve o zamanki âlimlerin Fransız hayranlığı münasebetiyle Fransızca Osmanlı Devleti’nde okulların müfredatına zorunlu yabancı dil olarak konuldu. Bu durum bir süre Türkiye Cumhuriyeti’nde de aynı şekilde devam etti.

Zaman içerisinde dilimizi yabancı dillerin etkisinden kurtarmak adına “**kültür**” sözcüğüne karşılık “**ekin**” sözcüğünü kullanmaya başladık. Dilimizde tohumların toprakla buluşturulması neticesinde ortaya çıkan ürün de “**ekin**” sözcüğüyle adlandırılır. Haliyle ekin sözcüğü eş sesli bir sözcüktür ve “**kültür**” anlamı mecazdan türemiştir. Kültür sözcüğünün ekin sözcüğü ile ifade edilmesinin altında yatan sebep muhakkak ki kültürün üretim ve aktarım yönüdür. Toplumun birer ferdi olarak aksini istesek de **kültür değişir ve değişimin neticesi olarak da gelişir**. Çağın gerekleri münasebetiyle kültür değişmeye mecburdur. Ne kadar değişime mecbur olacağımızı o kültürün dünya sahasındaki baskınlık kapasitesi belirler. Güçlü kültür daha az değişir daha fazla değiştirir.

Kültür, bize neye sevinip neye üzüleceğimiz öğretisini miras bırakır. Yahut neyden korkacağımızı ya da ne için savaşıp gerekirse ne için can vereceğimizi zihnimize kazır. Kısacası kültür bizim yol haritamızdır. Çünkü kimliğimiz kültür marifetiyle şekillenir.

Töre ile kültür aynı anlama gelmemektedir

Türkçe bir sözcük olan “**töre**” sözcüğü Türk Dil Kurumu’nun tanımlamasıyla “*Bir toplulukta benimsenmiş, yerleşmiş davranış ve yaşama biçimlerinin, kuralların, gelenek ve göreneklerin, ortaklaşa alışkanlıkların, tutulan yolların bütünü, âdet.*” ya da diğer bir tanıma göre “*Bir toplumdaki ahlaki davranış biçimleri, adap.*” manasındadır.

Sanılanın aksine töre sözcüğü ile kültür sözcüğü aynı manada değildir. Kültür de bir aktarımdır ama töre kadar güçlü bir kökeni yoktur. Kültüre aykırı davranırsan kınanırsın ama töreye aykırı davranırsan toplumsal değerlere kafa tutmuş olursun ve eski zamanlarda canından, şimdiki zamanda yerinden olursun. Çünkü töre Türklük Kanunu’dur.

Töre sözcüğüne ses olarak benzer bir sözcük vardır; “**tören**.” İlk bakışta bu sözcük, oluşumu bakımından Türkçe’nin sözcük oluşturma kurallarına bir hayli aykırıdır lakin biraz düşününce mana oluşumu olarak dilimize uygun bir estetik oluşturur. Zira tören, törelerin sergilendiği yerdir ve dahi Türkler’de tören kültürü çok gelişmiştir. **Yaş ve bilgelik esaslı ama gücün başrolde oynadığı bir yaşam düzeninde yüğ gibi ölüm törenleri belli bir ritüel içerisinde gerçekleşir ve tabii ölüye saygı gerekir**. Saygının gösteriliş tarzı vardır. Hâlâ iliklerimize kadar hissettiğimiz ölüm hassasiyeti neticesinde ölünün ailesine yemek götürürüz. Başsağlığı dilemeye gideriz. Ölen kişinin ailesinin kırılmasından çekinip evlerimizde bir süre televizyon dahi açmayız, açsak müzik dinlemeyiz. Çünkü acıda da birlik gerekir.

“**Sanılanın aksine töre sözcüğü ile kültür sözcüğü aynı manada değildir. Kültür de bir aktarımdır ama töre kadar güçlü bir kökeni yoktur. Kültüre aykırı davranırsan kınanırsın ama töreye aykırı davranırsan toplumsal değerlere kafa tutmuş olursun ve eski zamanlarda canından, şimdiki zamanda yerinden olursun. Çünkü töre Türklük Kanunu’dur.**”

“Töre de kültür de tıpkı genetik kod gibidir, kişi ile kişi, var olduğu sürece yaşar. Kişi, onu var eden toplumun bir parçasıdır. Gençliğe adım atarken ailenin ve el âlem nitelikli ve kim olduğu henüz tespit edilememiş kişilerin yaşam tarzına ve algısal değerlerine karşı verdiğimiz savaşı anımsayalım. O bahsi geçen “el âlem” bizim kültürümüzdür.

“Acım acımızdır.” birlikteliği bir milleti bir arada tutan unsurlardan birisidir. Bir milletin acıları farklıysa; birinin üzüldüğünden diğeri zevk alıyorsa, acılara saygı yoksa mutlaka ki o millet bir arada yaşayan yabancılar topluluğudur.

Yaban Nedir?

Yabancı demişken söylemeden geçmeyelim “**ya-ban**” sözcüğü Farsçadır. “*İnsan yaşamayan yer, vahşi olan, evcil olmayan canlı, yerli halktan olmayan kimse.*” anlamlarına gelir. “**Yabancı**” sözcüğü ise Türkçe'dir ve “*Başkasından olan*” demektir. Başkasından olan bizden olmayandır. Ya da sözcüklerin baş döndürücü rakısıyla cümleyi değiştirelim “*Bizden olmayan başkasından olandır.*” Başka, bilinenin aksidir, ötekidir. Öteki birliğin dışında kalan diğeridir. Bir milletin içinde diğeri olmak demek yok olmaya namzet olmak demektir. Bizim varlık güvencemiz birlik olma kabiliyetimizin daimiliğindedir. İşte töreler bu daimiliğin garantisidir.

Milletle ilgili meseleler “**hem**” bağlacıyla birbirine bağlanamaz. “*Hem Türk'üm hem Amerikalı gibi yaşıyorum.*” ifadesi hatalıdır. Kişi aynı anda iki ya da daha çok kişi olamaz. Kişi nasıl yaşıyorsa sadece o kişi olabilir.

Müslüman olduğun iddiasındaysan şayet ayakkabılarını camiye giremezsin; Hristiyanlık iddiasındaysan kilisede ayakkabılarını çıkaramazsın. Türk töresi bacak bacak üstüne atıp büyükleriyle konuşmana müsaade etmez. “*Ne alakası var canım bacak bacak üstüne atmakla ya da büyüklerin karşısında o şekilde oturmakla saygının.*” diyebilirsin ama düşününce senin genetik kodunun bu şekilde davranışın karşındakine saygısız-

lık yapmak ya da onu önemsememe anlamı taşıdığını söyler. Başkası sana az önce eleştirdiğin şekilde davrandığında bunun manasını bilir, istesen de istemesen de rahatsız olursun ama bir İngiliz rahatsız olmaz. Mesela; biz Kur'an'ı yastığımızın altına koyup yatmayız. Yere koymayız çünkü o mukaddesdir ve yüksekte durmalıdır. Türklük kültüründe mukaddes olan yüksekte durur. Biz bir şeyi yükseğe koyduğumuzda karşımızdaki anlar ki o şey mukaddesdir ve ona göre davranır. Bizden olup Müslüman olmayan bile saygısızlık olarak algılanmasın diye Kur'an'ı yere koymaz. Camiye girerken başına bir örtü örter. Bu saygı gösterme şekli bize atadan mirastır. Her millet kendi mukaddesini kendi kültürü çerçevesinde yaşar ve mukaddesine saygısızlık yapmayı kendi töresi çerçevesinde cezalandırır.

Gelenek Töre midir?

“**Gelenek**” bir topluma eskiden gelen birikim iken “**görenek**” bir işe eskiden beri görüldüğü gibi yapmadır. Gelenek görenek şeklinde birleştirirsek eğer “**geleni gördüğün gibi yap**” birleşimi oluşur. Bu demektir ki atalarımızı taklit etmemiz gerekmektedir. Neden gerekiyor böyle bir taklit? Kimliğimizi korumak ve yok olmamak için.

Töre de kültür de tıpkı genetik kod gibidir, kişi ile kişi var olduğu sürece yaşar. Kabul etse de etmese de kişi onu var eden toplumun bir parçasıdır. Gençliğe adım atarken ailenin ve el âlem nitelikli ve kim olduğu henüz tespit edilememiş kişilerin yaşam tarzına ve algısal değerlerine karşı verdiğimiz savaşı anımsayalım. O bahsi geçen “**el âlem**” bizim kültürümüzdür. Dozunu kaçırmadığımız sürede bir çeşit kontrol mekanizmasıdır ki insana kimliğini muhafaza ettirir.

Türk, belli bir kültürel mirası ve töresel yapıyı genlerinde taşır ve onu geliştirecek ve çağa adapte edecek olan o taşıdıklarıdır.

Tasarım: Halil İbrahim GÜNEŞ
Kurumsal İletişim Daire Başkanlığı
Şef

Foto Değer

TÜRKİYE CUMHURİYETİ 100. YILI KURUCULARI

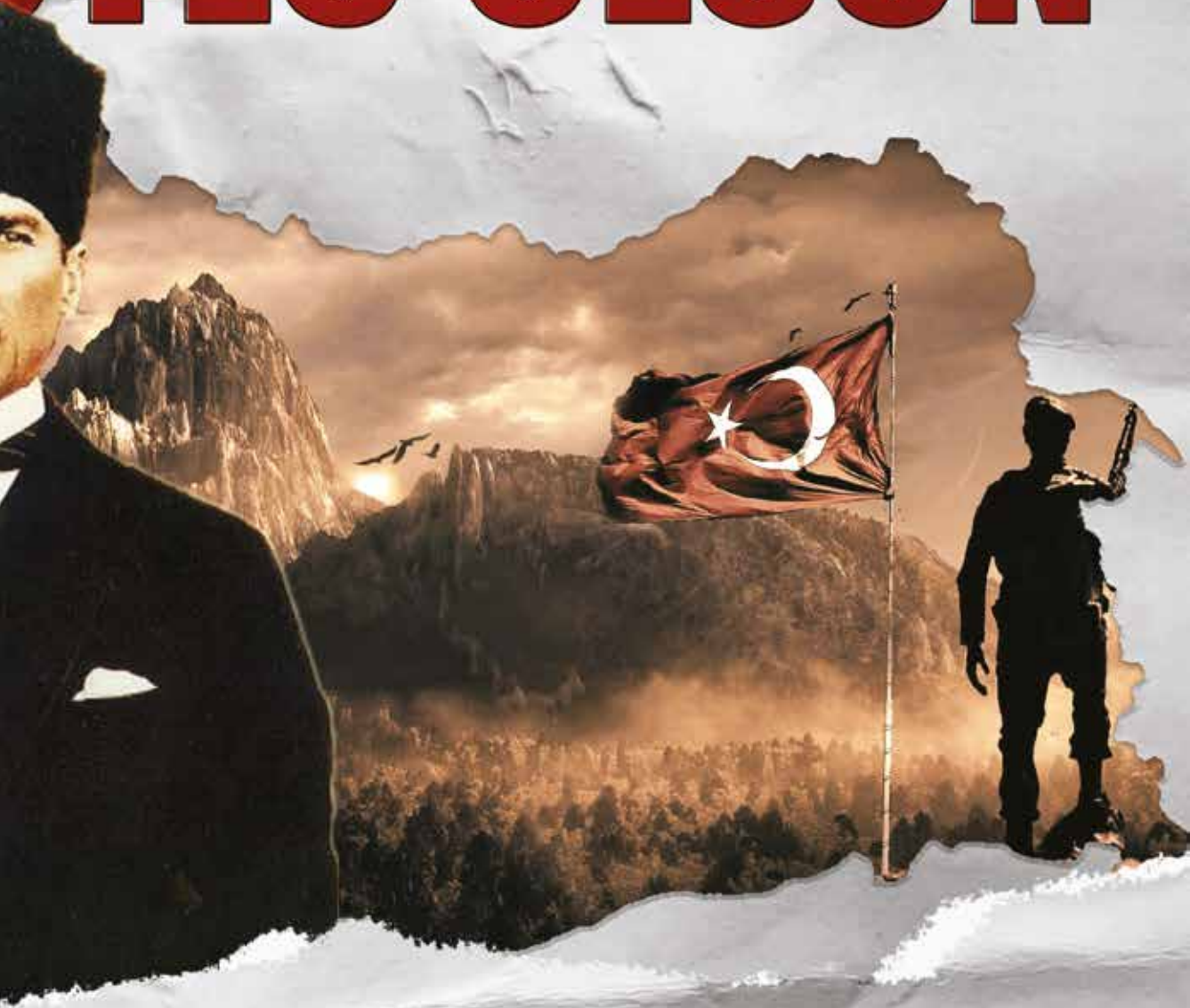
**Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır,
ancak Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır.**

Mustafa Kemal Atatürk

DEĞER

CUMHURİYETİ'NİN KUTLU OLSUN

100

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI

Cumhuriyetimizin 100. Yılı

29 EKİM

CUMHURİYET BAYRAMI

kutlu olsun

TURKIYE
YUZYILI

Röportaj: Hakan ERDEM
Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü
Fotoğraf: Hayri TURHAL

Röportaj

Barış Telli

“Ben Dünyaya Uçmaya Geldim.”

Türkiye’de ve dünyada “Ampute Messi” olarak tanınan, Ampute Futbol Milli Takımı’nda şampiyonluklar yaşayan, UEFA tarafından ‘Adil Oyun Elçisi’ seçilen, ‘Dünya Şampiyonasının En Değerli Oyuncusu’ olan ve üç kez Ampute Süper Lig Gol Krallığı yaşayan Barış Telli, Değer dergimizin 100. yıl özel sayısında röportaj konğu oldu.

Barış Telli'yi azmi ve başarısıyla tüm Türkiye tanıyor ama biz sizden dinleyelim. Barış Telli kimdir?

Öncelikle hoş geldiniz. **Hayatla Barış** filmi setinde sizi ağırlamak çok büyük onur. Barış Telli, küçük yaşlarda bir trafik kazasında ayağını kaybetse de hiçbir zaman umudunu kaybetmeyen, gerçekten hayat mücadelesine devam eden, kararlı olan hâlâ çocuksu yapısıyla her dönemi oyuna döken bir kişidir.

Ailenizden bahseder misiniz?

Annem ev hanımı, babam ise inşaat işçisiydi, yeni emekli oldu. Abim, ben ve kardeşim olmak üzere üç erkek kardeşiz. Bir de babamı sayarsak dört erkek oluyoruz, annemin işi tabii ki çok zor. Ailem özellikle annem ve babam gerçekten bana bu hayatta nasıl mücadele edeceğimi, hayata nasıl tutunabileceğimi, hayallerimin peşinden nasıl gideceğimi öğrettiler. Çünkü onların vermiş olduğu destek, aile bağları açığı beni bu hayata bağlayan en büyük etkendi. Bir insanın ailesi ne kadar kıymetli ve değerli ise benim için de öyleydi. Benim artı yönüm ailemin kendi ayaklarımın üzerinde durmamı öğretmesidir.

“ Annem ve babam gerçekten bana bu hayatta nasıl mücadele edeceğimi, hayata nasıl tutunabileceğimi, hayallerimin peşinden nasıl gideceğimi öğrettiler. Çünkü onların vermiş olduğu destek, aile bağları açıkçası beni bu hayata bağlayan en büyük etkendi. Bir insanın ailesi ne kadar kıymetli ve değerli ise benim için de öyleydi. Benim artı yönüm ailemin kendi ayaklarımın üzerinde durmamı öğretmesidir.

4 yaşındayken kaza geçirdiniz. Hayatınızı değiştiren o kaza nasıl meydana geldi?

Bugün kaza anını çok az hatırlıyorum diyebilirim. Çünkü 4 yaşındasın bahçe içerisinde komşunun çocuğu ile birlikte top oynarken o topun vermiş olduğu aşk ile hevesle yola çıkan bir topun peşinden koşarken bir aracın altında kaldım ama dediğim gibi kazayı çok hatırlayamasam da annemin çığlıklarını net hatırlıyorum. Çünkü annem çığlıklarıyla beni kucağına aldığımda sadece gözümü kapatıp açtığımı hatırlıyorum, gerisini hatırlayamıyorum. Daha sonra bildiğiniz gibi hastane süreci başladı.

Bu süreçte nerede oturuyordunuz?

Kırıkkale doğumluyum. Kazada Kırıkkale’de oldu. Bir süre Kırıkkale’de yaşadıktan sonra ampute futbol takımı sayesinde Ankara’ya gelmiş oldum.

O kazadan sonra neler yaşadınız, hayata nasıl tutundunuz?

Tabii beni hayata tutandıran şey az önce de bahsettiğim gibi annem oldu, babam oldu, ailem oldu ve tabii ki spor aşkı oldu. Futbol topunun peşinden

koşarken ayağımı kaybettim ama o topun peşinden koştuktan asla vazgeçmedim. Çünkü hayallerim vardı, hedeflerim vardı. Dünya şampiyonu olabilmek, Avrupa şampiyonasını yaşayabilmek aynı zamanda dünyada en iyi oyuncu ödülünü kazanabilmek hayallerimi süslüyordu.

Aslında ayağım yokken bu hedefleri hayal etmeye başladım. Her gün gece uykuya dalmadan önce bir futbolcu olduğumun hayalini kurardım. Yani bunu yapmak çok zor ama benim tek mutlu olduğum şey tek çıkış noktam buydu aslında. Gün içerisinde yaşamış olduğum, o zamanki arkadaşlarımdan zaman zaman beni aralarına almadıkları, oyuna dâhil etmedikleri dönemler olsa da ben gece uyurken o oyunu sahneye döküp, futbol sahasına döküp, o mutluluğu yaşayıp gözümde yaş gelmesi suretiyle o hayalimle uyurdum.

Kaza geçirip ayağınızı kaybettiğinizde aileniz size oyun oynamamanız hususunda telkinde bulundu mu?

Ailenizin bakış açısı nasıldı o dönemde?

Tabii zaman zaman spor yapmamı, futbol oynamamı onlar da istemedi. Çünkü kaybedilmiş bir ayak vardı. Hayatın getirmiş olduğu zorluklar vardı. Ama ben bunu yapacağımı, başaracağımı, hedefimden hiçbir zaman vazgeçmeyeceğimi onlara hissettirdiğim için zaman içerisinde beni desteklediler. Özellikle babam ilk başta hiç istemedi. Çünkü babam müzisyen olmamı istedi. Çalışmış olduğu Rusya'da inşaat işçisi olduğundan dolayı Rusya'dan gelirken bana org almıştı. En azından bir müzisyen olsun evde oyalansın, bu şekilde hayata tutunmaya çalışsın diye ama ben kendi hayallerimin peşinden koşmayı tercih ettim.

2013 Türkiye Atletizm Şampiyonası'nda 100 metre koşu, yüksek atlama ve uzun atlamada üç altın madalya kazandınız. Milli bir atlet olarak da Türkiye'yi temsil ettiniz. 2016'da tekerlekli sandalye tenisine başladınız ve çiftlerde Türkiye Şampiyonu oldunuz. Sizi sürekli yeni şeyler denemeye iten sebep nedir?

Aslında spor olarak ben hâlâ başarıya açım. Yani ne sporu olursa olsun önce gözlem yaparım. Kendi bedenimi kontrol ederim. **“Yapabilir miyim yapamaz mıyım?”** diye. İlk önce kendimi inandırırım. Engelimden dolayı sportif olarak hareketleri kısıtlayacak durumlar olsa bile ben onun hayaliyle ilk önce yapmaya başlarım. Daha sonra bunu uygulamaya dökürüm. Benim mesaj verdiğim noktalar da bunlar. Yani önce kendiniz inanmalısınız ve daha sonra harekete geçmelisiniz. Ben hep düşündüm, inandım, hayal ettim, harekete geçtim. Yani söylediğim gibi ilk önce insanların kendisine inanması lazım. Ben engellerimi spor ile aştım. Sportif olarak da ülkemi temsil etmek istedim. En önemli nokta bu aslında ben sadece tek bir spor dalına bağlı kalmadım. Çünkü yeteneklerimi biliyordum, kendi gücümü biliyordum, yapabileceklerimi biliyordum. Atletizme üniversite döneminde başladım, çok geç tanıştım. Ona rağmen şampiyonluklar yaşadım, Avrupa'ya gittim. Orada Türkiye rekoru kırarak madalya kazandım.

“ Ben engellerimi spor ile aştım. Sportif olarak da ülkemi temsil etmek istedim. Ben sadece tek bir spor dalına bağlı kalmadım. Çünkü yeteneklerimi biliyordum, kendi gücümü biliyordum. Atletizme üniversite döneminde başladım, çok geç tanıştım. Ona rağmen şampiyonluklar yaşadım, Avrupa'ya gittim. Orada Türkiye rekoru kırarak madalya kazandım.”

Sizi çalıştıran ve atletizme hazırlayan antrenörünüz, çalışmalarınızda size nasıl yönlendirmelerde bulundu?

Ben aslında üniversiteye koltuk değneği dediğimiz kanedyenlerle gidiyordum. Onu daha rahat kullanabiliyordum. Derslere de o şekilde katılırdım. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu mezunu olduğum için zaten dersimiz %80 uygulamalıydı. Atletizm, jimnastik, futbol, voleybol gibi uygulamalı derslere girdiğimden dolayı atletizm dersinde ilgimi çeken aslında hep koşuydu.

Ben zaten yıllardır hayallerimin peşinde koştum. 60 metre engelli koşusunu **“Hocam ben de yapabilirim.”** dedim. O hafta yaptığımda herkes şaşırıldı. Daha önceki haftalarda uzun atlama yapıyordum. Yüksek atlamada ise kanedyenlerimi atıp, zıplayıp mindere düşebiliyordum. Ama engelli koşuda bu böyle değil, 6 tane engel koşmam lazımdı ve elimde kanedyenim vardı. Bu sefer hocam Hacı Ahmet Pekel dedi ki: **“Barış, eğer koşup çakılır düşersen omzunu kırarsın bu sefer futbol da oynayamazsın.”** Engelli koşu olacağı için benim de hocamı biraz rahatlatmam gerekiyordu. Bana inanıyordu aslında ama başıma bir şey gelmesinden de korkuyordu. **“Hocam zaten ben yıllardır engelli koşuyorum bu benim için hiçbir şey.”** dedim. Bu tebessümü aldıktan sonra bana inandığını hissettim ve 60 metre engelini tamamladıktan sonra yanıma gelip ağlayarak: **“Seni uçuracak proteze ihtiyacın var, eğer o proteze sahip olursan seni olimpiyatlara hazırlarım.”** dedi.

Ben küçük yaşlarda olimpiyatları izlediğimden dolayı nasıl futbolculuk hayali kurduysam olimpiyat hayali de kurardım. Yani sportif olarak bütün hayalleri zamanında kurdum. Evet, bu başarıları ben yaşadım bunlar hiç kolay değil ama zaten ben onları çoktan yaşamış oldum, sadece madalya ile taçlandırmış hissediyorum. Bu başarılarda hocamın da etkisi büyüktür.

“Koşu protezi de yıllar geçtikçe yetersiz kalmaya başlıyor. Telefon gibi bir araç olarak düşünün. Her sene teknoloji yenilediği gibi koşu protezlerinin de yenisi, daha iyisi çıkıyor. Sağ olsun katılmış olduğum bir yarışma programında Sayın Hülya Avşar’a süreci anlatmıştım. O da benim başarılarıma inandı. Benim yapabileceğimi gördü.”

Protez bacağınız bu dönemden sonra mı yapıldı?

Hacı Ahmet Pekel hocam sağ olsun. Koşu protezlerin olduktan sonra seni hazırlarım dediğinden itibaren ben bütün imkânları zorladım. Çünkü yapabilmek için bu imkân gerekiyordu. Kendi imkânlarımla yaptırmak aslında bir nevi imkansızdı çünkü çok pahalıydı. Hatta ben hocama dedim ki, **“Hocam yaptırıyorum 4-5 yıl geçti en azından kredi çekeyim kendi protezimi yaptırayım.”** Bunu söyledikten sonra hocamın gözleri doldu ve bana **“Bir şekilde çözeceğiz.”** dedi. Hangi kapıyı çalarsak çalalım güzel karşılıyorlardı, sen başarılısın diyorlardı ama o yolu açan kimse olmadı. Sadece **Hadi Neşet Türkmen** -rahmetle anıyorum- sağ olsun bu konuda beni destekledi. Koşu protezine sahip oldum. Koşu protezi de yıllar geçtikçe yetersiz kalmaya başlıyor. Telefon gibi bir araç olarak düşünün. Her sene teknoloji yenilediği gibi koşu protezlerinin de yenisi daha iyisi çıkıyor. Sağ olsun katılmış olduğum bir yarışma programında Sayın **Hülya Avşar’a** süreci anlatmıştım. O da benim başarılarıma inandı. Benim yapabileceğimi gördü. Sadece bir yol açması gerektiğini kendisi de hissetti o yolu da açtı. Ben Avrupa ikinciliğine kadar uzandım. Söylediğim gibi insanlar yeter ki başarmak istesin ve o ilk adımı atsın. Zamanla geliyor çok zor olsa da, imkânsız gözüyle bakılsa da kendine inanıyorsan o yol mutlaka açılıyor.

Ampute Futbol Takımına giriş hikâyenizi anlatır mısınız?

Ben zaten ampute futbolunu bilmeden önce ampute futbolunu oynuyordum. Nasıl dersiniz, koltuk değneklerimle mahallede, okul takımlarında bir şekilde futbol aşkı, futbol sevgisi olduğundan dolayı mahalle maçlarına dâhil edilen engelli bir çocuktum. Ayağı olmayan bir bacakla futbol oynuyordum.

Ampute futboluyla Beden Eğitimi Öğretmenim Bekir Fırat Altıntaş sayesinde resmen tanışmış oldum. Daha lise birinci sınıfa yeni geçmişken beden eğitimi derslerini beklerken can atıyordum. Çünkü beden eğitimi dersi gelsin ve maç yapalım istiyordum. Beden eğitimi derslerindeki gelişimim, heyecanım bu şekilde devam ederken hocam beni devamlı izlerdi. Kendi kendine demiş ki **“Bir engelli futbolu olması lazım. En azından bir araştırayım, engeline göre branş olabilir.”** Sonra hocam Bedensel Engelliler Spor Federasyonuna ulaştı. Oradan yetkililere demiş ki, **“Benim elimde bir cevher var, bu cevheri sadece işlemek gerekiyor.”** Bedensel Engelliler Spor Federasyonu da **“Ampute futbol diye yeni bir branş açıldı, ampute futbolu tam anlattığınıza göre bu branşa yatkın, hemen gelsin, getirin çocuğa bakalım.”** demiş. Hiç unutmuyorum bir kış ayında, 2 Şubat 2005 günü hocam beni kendi aracıyla Kırıkkale’den alıp Ankara’ya federasyona getirdiğinde tamamen gazilerden oluşan bir takım vardı. Ben iki kanedyen

“ Ampute futbol sahasına indiğimde ayağımı kaybeden, gazilerimizden oluşan bir takım içerisinde buldum kendimi. Takım maçına girdiğimde çekiniyordum. Onlara göre yaşça da çok küçüktüm ama hızlıydım. Çünkü, kanedyen dediğimiz koltuk değneklerini 4-5 yaşından itibaren kullandığım için daha üstün gözüküyordum.

bir ayakla top oynarken ampute futbol sahasına indiğimde ayağımı kaybeden, güneydoğu gazilerimizden oluşan bir takım içerisinde buldum kendimi. Baktım herkes benden eski. Takım maçına girdiğimde çekiniyordum. Evet, çok hızlıyım onlardan. Onlara göre yaşça da çok küçüğüm ama çok hızlıydım. Çünkü küçüklükten, neredeyse doğuştan engelli olduğumdan dolayı o kanedyen dediğimiz koltuk değneklerini 4-5 yaşından itibaren kullandığım için daha üstün gözüküyordum. Sonra baktım bende yan yana koşarken aman kanedyenim diğerine takılır da düşer ya da omuz mücadelesinde abilerime zarar veririm de düşer psikolojisi oluştu. O zaman kendi çocukluk arkadaşlarıma hak verdim, beni aralarına neden almadıklarını daha iyi anladım. O zamana kadar diyordum, **“Ben yapabiliyorum, top oynayabiliyorum. Neden beni aranızda almıyorsunuz?”** Bunu hep sorardım. Ne zaman futbol maçına çıktım o zaman çocukluk arkadaşlarıma hak vermiş oldum. Bir ay antrenmanlara katıldım ve beni beğendiler. Sonra milli takım kampına dâhil ettiler. O zamanlar takımdaki oyuncular on beş kişi ise on ikisi milli takım oyuncusu oluyordu. Bunlardan bir tanesi de bendim. İlk gelen sivil çocuktum açıkçası. O günden bugüne hep milli takımda yer aldım. Avrupa ve Dünya Şampiyonalarına katıldım. İlk gittiğim ülke İngiltere oldu. Hazırlık maçlarına gidiyordum 14-15 yaşındaydım. Daha sonra o yıl içerisinde 2005 Brezilya Dünya Şampiyonasına katıldım.

Ampute A Milli takımında birçok başarılar imza attınız, şampiyonluklar yaşadınız. Avrupa şampiyonu olduğumuzda sizin objektiflere verdiğiniz poz yılın fotoğrafı seçildi. O an ne hissetmişiniz?

Aslında o sembolleşen amuda kalkma fotoğrafını gittiğim ülkelerde yapıyordum. Bir gün çok dikkat çekici bir anı olacağını hissetmiştim. Severek yapıyordum o hareketi. Hani amuda kalktığım fotoğraf

karesinden bahsediyordum. Gittiğim ülkelerde kendi heykelimi dikiyordum canlı olarak. Ama öyle bir an geldi ki, 2017 Avrupa Şampiyonasında Avrupa şampiyonu olduk. Gazeteciler, sağ olsun maç öncesinde yaptığım o hareketi **“Tekrar yapar mısınız?”** diye rica ettiler. Ben de yine o sevinçle amuda kalktığım o fotoğraf karesi Anadolu Ajansı tarafından yılın fotoğrafı seçildi. Türkiye'nin sevinci olarak tarihe geçti. O dönemde Cumhurbaşkanımız olsun, Fatih Terim olsun sanatçılardan birçok oy kullanan kişiler Türkiye'nin sevinci olarak sembolleşen hareketi kutlamış ve oylamış oldular.

UEFA tarafından “Adil Umut Elçisi” seçildiniz. Böyle bir şeyi bekliyor muydunuz, açıklandığında nasıl tepki verdiniz?

Yılın fotoğrafı seçilen ve Türkiye'nin sevinci olarak tarihe geçen sembolik hareketimden sonra ilk önce Türkiye Futbol Federasyonu'muzun o dönemki başkanı Sayın Yıldırım Demirören beni spor elçisi olarak seçmişti TFF'ye. Bir ampute futbolcusu olarak orada spor elçisi olmak benim için inanılmaz umut vericiydi, inanılmaz bir mutluluktum. Daha sonra UEFA'nın da dikkatini çekti. 2024 Avrupa Şampiyonası'na adayken gol sevincimle birlikte futbol hareketlerimi, volemi video kaydı alıp 2024 adaylığımızı açıklamıştık. Bunun üzerine UEFA, Türkiye Futbol Federasyonuna bir mail atmış: **“Biz bu sporcuyla, spor elçisi olarak görmek istiyoruz. Hem spora yönlendirmesi hem sportif başarılarıyla örnek teşkil etmesi nedeniyle spor elçisi olmasını istiyoruz.”** TFF tarafından bana bu haber geldiğinde inanılmaz mutlu olmuştum. Çünkü Avrupa'da ve dünyada ülkemizi temsil ediyoruz ama UEFA'nın bir parçası olmak bambaşka bir duygu oldu. Ülkemi UEFA'da temsil etmek çok güzeldi. Hatta UEFA Türk sporcu olarak ilk kez sosyal medyadan da beni takip etti. Ülkemize geldiler, belgesel halinde videolar çekildi. Bu benim için bambaşka bir şeydi. Daha sonra ise UEFA beni 2019 Şampiyonlar Ligi finaline davet etti.

Şampiyonlar Ligi denilince akla Cristiano Ronaldo geliyor. Ronaldo ile sizin yan yana getirildiğiniz bir belgesel de var.

Ronaldo zaten gelmiş geçmiş en iyi futbolculardan biri ve karakter olarak çok sevdiğim, beğendiğim bir isim. Onu örnek aldım, onu sevdim. 2018 yılında Japonlar ülkemize geldiler. Benim hayat hikâyemi, başarılarımı belgesel haline getirdiler. Yaşadığım yeri, kaza yaptığım yeri, yatılı okuduğum okulları, öğretmenlik yaptığım yeri gördüler ve çektiler. Japonlar, **“Sen futbolda başarılısın, teniste başarılısın, voleybolda başarılısın, atletizmde başarılısın, birçok spor dalında başarılısın. Bunları bir insan nasıl yapıyor?”** diye beni araştırmak istediler. Beni Japonya'nın Tokyo şehrine götürüp orada birçok kez analiz ettiler. Ronaldo'ya yapılan testin aynı bana da yapıldı. Dediler ki, **“Biz dünyada bir tek Ronaldo'ya yaptık bir de sana yapıyoruz bu testleri.”** Ampute futbolcusu olarak aynı şekilde özel kıyafet giydirdiler bana. Topa vurmam, sıçramam, hızım, bütün futbol hareketlerini hepsini yaptım. Bütün yeteneklerimi sundum. Çok şaşırdılar. Özellikle amuda kalkmam, voleyeye kalkmam, hızım, topa vurmam bunlar inanılmaz beğeni topladı.

Daha sonra dediler ki **“Evet bunları yapıyor-sun. Acaba nasıl bir beyne sahipsin?”** Ben şaşırdım acaba ne demek istiyorlar? Hemen iki gün sonra beni analize aldılar. Beynimin MR'ını çektiler. O da benim için inanılmaz zordu. Yani bu çok güzel ve özel bir röportaj olduğu için biraz detaylı anlatmak istiyorum size. MR cihazına soktuklarında o sesi bilirsiniz. Çok yoğun, tempolu, karışık bir ses gelir. Ses gürültüsünden başka hiçbir şey duyamazsınız. Benim elime iki tane iletim için kanedyen verdiler. Kendi kanedyenim metal olduğu için plastikten yapmışlardı. Dediler ki **“Sen buraya gireceksin, kalabalığın içerisinde bir ritim vereceğiz, sen o ritmi bulursan ne mutlu, bunu bulmanı istiyoruz.”** MR'a soktular. Yoğun bir tempoda karışık sesler geliyor. Dediler ki **“Sana ritmi gönderiyoruz bu ritmi bul.”** Karışık bir ses tonu geliyor karışık yani sanki sanayidesin gibi sesler geliyor. İçimden dedim ki, **“Barış burada niçin olduğunu unutmaya ülkeni temsil ediyorsun. Barış Telli ismini bir kenara koy, sen buraya Türkiye'nin umut ışığı olarak geldin ve Türkiye'yi en iyi şekilde temsil etmen gerek.”** Sonra sakinleştim. Bu ritmi nasıl yakalayacağımı düşünürken dedim ki **“Bir deprem yaşadın, altında kaldın, senin o sese ihtiyacın var.”** Kendimi böyle motive ettim. MR makinesini düşünün, hiçbir şey göremezsiniz. Zaten yoğunluk oluşur, psikolojik olarak da değişiktir. Sanki depremde enkazın altında kaldım. Sadece kurtarılmayı bekledim. Hani çalışanlar var, seni

kurtarmaya gelenler var, o sesi duymam gerekiyor, o ritmi yakalamam gerek. Enkazın altındasın, panikliyorsun ama sakinliğini koruman lazım ilk önce bunu düşündüm. Sakinliğimi koruduktan sonra o ritmi daha rahat daha hızlı bir şekilde kısa sürede buldum. **“Ritmi yakalarsan kanedyen dediğimiz plastikleri harekete geçir ellerinle, öyle anlayacağız.”** demişlerdi. O kadar yoğun ses tonunun gelmesine rağmen o ritmi yakaladım. İnanılmaz şaşırdılar. Hakan Türkmen danışmanımınla birlikte gitmiştik. Bana Japonların söylediklerini tercüme ediyordu. **“Barış, Japonlar çok şaşırdılar ama bir ritim daha gönderecekler.”** dedi. Ben de **“Abi yeterli değil mi, daha neyi test edecekler?”** dedim. Sonra başka bir ritim söylediler, başka bir ritimde de yine tek hareket etmemi istediler. O hareketi de buldum. Yine göçük altında hissettim kendimi. Kurtarılmayı bekledim ve o ritmi yakaladım. Yani adamlar inanılmaz şaşırdı. **“Evet, bedeni uygun ama beynin ne tarafının çalıştığını öğrenmek bizim için önemliydi.”** dediler. Bunu da yakaladıktan sonra inanılmaz mutlu olmuştum. Hatta Hakan Türkmen ile şöyle bir anımsız var: **“Barış başka yeteneklerini gösterme bunlar Japon senden bir tane daha yaparlar.”** Böyle de bir espri yapmıştı. Yani ülkemi orada çok iyi temsil ettiğimi düşünüyorum. Benim için inanılmaz, unutulmaz bir gündü, inanılmaz bir haftaydı.

Survivor'a katıldınız ve müthiş bir dönem geçirdiniz. Survivor'a katılma fikri nasıl gündeme geldi. Orada neler yaşadınız?

Aslında Survivor benim için biraz sürpriz oldu. Şöyle ki daha önceki yıllarda izlemiştim ve yapabileceğime inanıyordum. İşte koşu protezine sahiptim aynı zamanda kendime de güveniyordum. Yeteneklerim var, sportif başarımla var ben de yapabilirim

diye düşünüyordum. Kendime inandığım için zamanında Acun Ilıcalı'ya bir ödül gecesinde **"Acun abi ben de Survivor yarışmacısı olabilirim."** demiştim. O da bana **"Evet olabilir."** demişti. Bu konuşmadan sonra yıllar geçti, açıkçası bir daha o defter benim için kapanmasa bile rafa kaldırılmış gibiydi. Ama ben bir arkadaşım ile konuşmam sırasında **"O yarışmaya gideceğim, ben yarışacağım."** dediğimde herkes benimle dalga geçiyor. Acun Bey seni kabul etmez, engellisin, ayağın yok diye dezavantajlarımı önüme sürüyorlardı. Ben de biliyorum dezavantajlıyım ama avantajlı olduğum yönlerde vardı. **"Avantajlı tarafından niye görmüyorsunuz, ben yapabiliyim. Sportif olarak zaten başarılıyım."** demiştim.

Sonra yıllar geçti. Geçen sene yanlış hatırlamıyorsam kasım-aralık aylarına doğru bir telefon geldi. **"Ben Acun Medya'nın Görüntü Yönetmeni Mustafa Kazan, sizinle Survivor hakkında konuşmak ve görüşlerinizi almak isteriz, Acun Bey de sizinle görüşmek istiyor."** dedi. **"Survivor 'da değişik bir format yapacağız, senin yapabileceğine inanıyoruz. Acun Bey de inanıyor."** Çok heyecanlandım ilk başta. Sonrasında **"Biri benle dalga mı geçiyor?"** diye düşündüm. Çünkü inanmayan arkadaşlarım olduğu için **"Beni işletiyorlar mı acaba?"** diye düşündüm. Sonra bazı kilit sorular sordum. Buradan da selam olsun Mustafa Bey'e o da çok güzel bir şekilde sorularıma cevap verdi ve durumu açıkladı. Sonrasında ben bunun bir şaka olmadığını anladım. Sonra Ankara'dan İstanbul'a geldim. Acun Bey ve Mustafa Kazan'la görüştüğümüzde bana tek söyledikleri şey **"Sen**

“Ada şartları çok zor olduğu için hiçbir şekilde iletişimimiz yok, yatağımız yok, karnımız aç vesaire. Ama dediğim gibi ben bu umut ışığını orada sürdürebilirim bütün evlere girer, insanlara en azından umut olabilirim. Bu mesajı verdim, elimden geldiği kadarıyla bunu göstermiş oldum ve çok güzel tepkiler aldım.

bunu yaparsın, biz sana inanıyoruz." Ben de kendime inanıyordum. Böyle bir davet geldikten sonra inanılmaz heyecanlandım.

Gece saat üç buçuktu, o sabah haber vereceklerdi ama gecesine haber verdiler. Uyuyamadık heyecandan. Hatta kardeşimle sarıldık, ağladık sevinçten. **Survivor'u neden kabul ettim? Sadece bu halimle, engelimle yapabildiğimi gösterip insanlara umut olabilmek için. Zaten amacım o değil miydi?** Öğretmen olmamın sebebi de buydu, gelecek nesile dokunmak. Herkes farklı şekilde Acun Bey'i eleştirdi. Bana çok büyük eleştiriler geldi, TV programları dâhil olmak üzere. Biz kardeşimle oturduk gülerек izledik. **"Nasıl yapacak zaten bir ayağı yok, protez kullanıyor."** vesaire. Ben dedim ki, bu önyargıları yıkağım oraya çıktığımda bu söylediklerine herkes pişman olacak. Zaten gidişat onu gösteriyordu. Çıktım herkes şaşkın. Protez kullanıcısıyım geri kalan bütün katılanlar sağlam. Çıkmış olduğum iki yarış o gün içerisinde kazandım. Bu durum inanılmaz bir ilgi çekti ülkemizde. Ada şartları çok zor olduğu için hiçbir şekilde iletişimimiz yok, yatağımız yok, karnımız aç vesaire. Ama dediğim gibi ben bu umut ışığını orada sürdürebilirim bütün evlere girer, insanlara en azından umut olabilirim. Bu mesajı verdim, elimden geldiği kadarıyla bunu göstermiş oldum ve çok güzel tepkiler aldım. Buradan da tekrar çok teşekkür ederim. Hem Acun Bey'e hem de Mustafa Bey'e, bütün ekibine teşekkür ederim. Yani güzel bir dönemdi ama çok zordu.

Hayatla Barış adlı sinema filminin setindeyiz. Bu proje size ilk geldiği zaman neler hissettiniz?

Aslında yaşayan efsanenin hayatı çekilmez. İlla ki hayatı sonlandırılmış, güzel anılar bırakmış kişilerin yaşamı filme alınır, örnek olması için sinemaya aktarılır. 34 yaşında böyle bir şeyle karşı karşıya gelmek harikaydı. Bu teklif geldiğinde ben yine şaşırmadım çünkü olabilecek bir şeydi. Aslında ben her zaman söylerim, insanlar yaşarken de anılmalıdır. **İnsanlar yaşarken anılsın ki o duyguyu hissetsin öldükten sonra ne kıymeti kalır ki?** Ben hep bu bakış açısıyla hayatıma devam ettim. İnsanlar eğer bir şey başarıyorsa onu hayattayken onore edelim ki daha değerli olsun. Şimdi sağ olsun yapımcımız ve abim Hünkâr Doğan artık abi diyorum, benim canım ciğerim oldu. Sayın Hünkâr Doğan ile bir araya geldiğimizde bana **"Hayatın çok etkili, biz bunu sinemaya aktarırsak bütün insanlara umut olur, sadece engellilere değil."** dedi. Benim de zaten hedefim ve amacım buydu. Herkese umut ışığı olabilmek, herkesin bakış açısını değiştirebilmek. Zaten katıldığım yarışmalarda da bunu gösterdim. Bu mesajı verebilmek için bu film çok kıymetli. Çok değerli çünkü insanlar ufacak bir şey olduğunda

vazgeçiyor, pes ediyor ya da kendisine yeteri kadar inanmıyor. Benim hayatım mesela, bırakın sıfırı eksilerden geldim ama hem hayata katılabilmem hem de bu katıldığım hayatı sürdürebilmem için bu olumsuzlukları artıya çevirmem gerekiyordu.

Filmde sizi başarılı oyuncu Taner Ölmez oynayacak. Ayrıca Gürkan Uygun, Bülent İnal gibi dev isimler de rol alacak. Bu konuda neler söylemek istersiniz?

Gerçekten sinema filmi çok başka, daha önce reklam filmi çekimlerine katıldım ama sinema filmi bambaşka. Kadromuzu az önce saydınız. Sinemanın Şampiyonlar Ligi gibi bir kadro. Yani bütün oynayan herkes başrol. Taner Ölmez kişiliği, karakteri ve benzerliğiyle çok iyi bir tercih oldu, ben onu çok seviyorum. Onu daha önceki projelerinde de izlediğimde özellikle Med Cezir'de ne kadar çok bana benziyor kişiliğiyle, karakteriyle demiştim ve yıllar sonra beni canlandırması büyük bir mutluluk oldu. Biran Damla Yılmaz zaten başrol oyuncusu. Daha sonra Bülent İnan, Abdulhamid Han'ı harika canlandıran bir isim. Gürkan Uygun, yıllarca Kurtlar Vadisi'nde hayranlıkla izlediğimiz Memati. Doğukan Polat var sonra Nazan abla var anneyi oynayan, kardeşimi oynayan Salih kardeşimiz var. Çağla var Biran Damla'nın küçüklüğünü oynayan küçük bir kardeşimiz. Böyle bir kadromuz var. Ekibimiz çok iyi. **"Hayatla Barış"** filmi yakında sinemalarda olacak. Umarım sadece sinemada kalmayacak. Bu

yüzden herkesin izlemesini istiyoruz ki onlar da kendi hayatları için feyz alıp onlara da umut olsun.

Değer dergimizin röportaj konuğu oldunuz. Dergimizle ilgili neler söylemek istersiniz?

Öncelikle şunu söyleyebilirim ki ismi çok güzel **"Değer."** Az önce dedim ya **"İnsanlar yaşarken anımlıdır."** diye. Derginizin adının Değer olması sizin nasıl farklı bir boyuta taşıdığının, neler yapmak istediğinizin göstergesidir. Yani birçok hükümlü-tutuklu insan var. Siz onlara umut ışığı oluyorsunuz. Evet, bizler kendi hayatımızla mücadele ederken siz kurum olarak daha farklı içeriden düşünüp bizleri onlarla buluşturuyorsunuz. Dergiyi onlara ulaştırıp belki bir sonraki hayatlarında umut ışığı olabilmek için önemli bir adım atıyorsunuz. O yüzden değerli yetkililere, sizlere çok teşekkür ediyorum.

Okurlarımıza, sevenlerinize, sizi izleyenlere mesajınız var mı?

Şöyle ki ben bu yola çıktığımdan itibaren hedeflerime ulaştım ama doymuyorum. Başarıya doyum olmaz bir insan olduğum için insanlardan tek dileğim hiçbir zaman vazgeçmemeleridir. Bir hayalleri varsa mutlaka peşlerinden koşmalılar. Eğer sen pes edersen kimse senin yanında olmaz. Ben bir ampute olarak birçok şeyi başardım. Başarmaya da devam ediyorum. Ben birçok olumsuzluğa rağmen vazgeçmedim. Vazgeçmiş olsaydım şu an burada olamazdım. Ben kendi evimde belki çalışan belki çalışmayan evinde hapsolan bir insan olurudum. Ama ben hapsolmaya değil dünyaya uçmaya geldim.

Muhammed Emin GEYLANI
Van T Tipi Kapalı CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

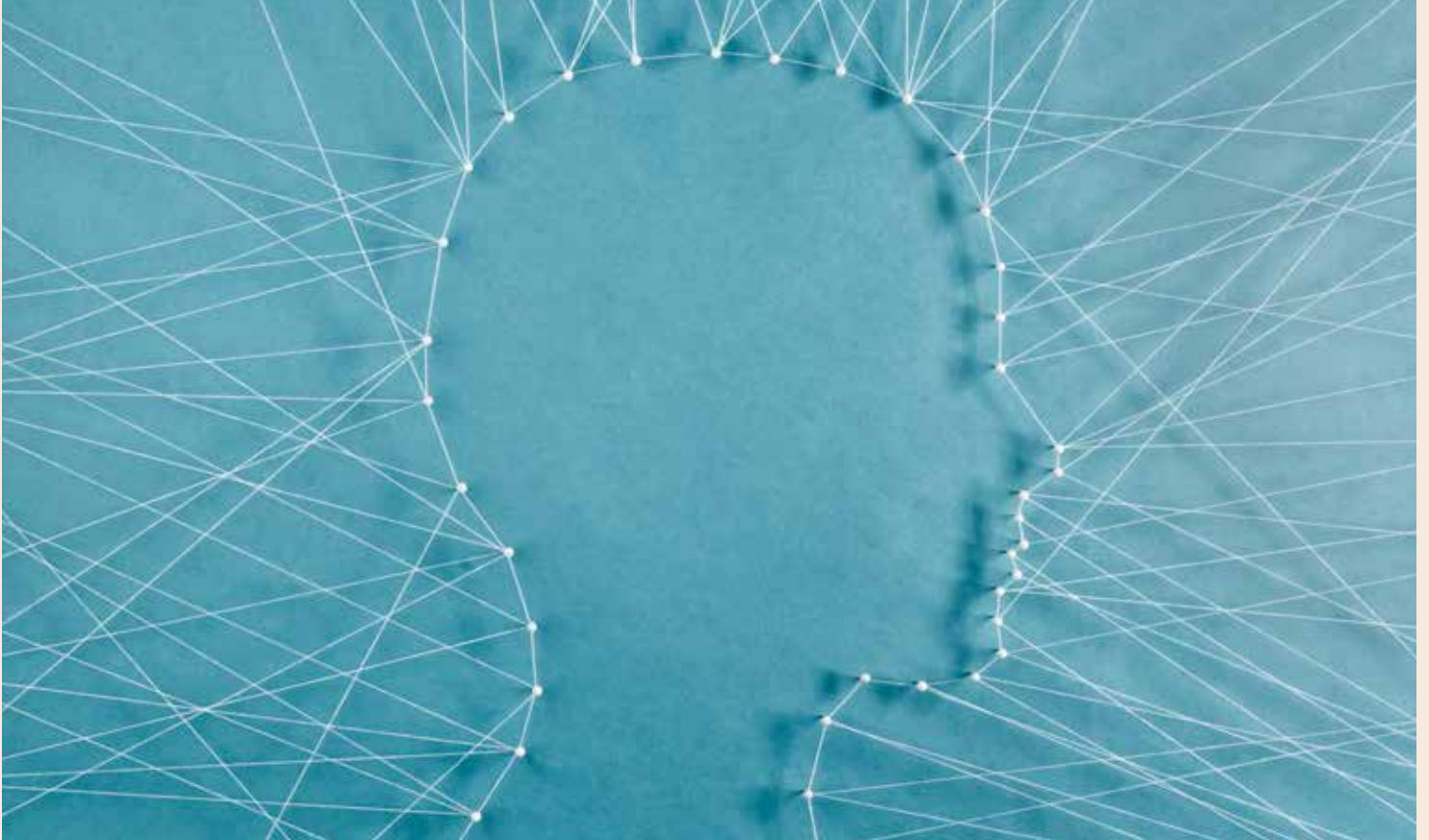
Değerlerimizi Yeniden Düşünmek: Ahlakın İnşası

Ahlak, toplum ve bireylerin yaşamlarını şekillendiren temel bir kavramdır. Ahlaki değerler, davranışlarımızı yönlendiren ve toplumsal normlarla uyum içinde yaşamamıza yardımcı olan bir pusuladır. Ahlak, insan ilişkilerinin temelini oluşturur ve bir toplumun sağlıklı bir şekilde işlemlerini sağlar.

Ahlak; doğru ile yanlış, iyi ile kötüyü ayırt etme yeteneği ve bu ayırt edilen değerlere göre davranma eylemidir. Ahlaki değerler, bir toplumun veya bireyin inandığı temel prensiplerdir. Bu değerler, genellikle kültürel, dini veya felsefi kökenlere dayanır ve kişinin karakterini ve davranışlarını şekillendirir. Ahlaki değerler kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Örneğin, bir toplumda dürüstlük ve sadakat büyük değer taşırken başka bir toplumda cesaret

ve bağımsızlık daha önemli olabilir. Ancak tüm ahlaki değerlerin temelinde insan haklarına saygı, adalet, dürüstlük, vicdan, merhamet ve sorumluluk gibi evrensel prensipler bulunur.

H.z. Muhammed (s.a.v.), İslam'ın son peygamberi olarak gönderilen büyük bir insan ve ahlaki bir önderdir. İslam'ın temel prensiplerini ve ahlaki değerlerini insanlara ileten bu büyük lider tüm insanlığa güzel bir örnek olmuştur. Nitekim O, **"Ben ancak güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim."** diyerek gönderiliş gayesini en güzel şekilde özetlemiştir. Peygamber Efendimizin hayatı ve ahlaki değerleri insanlara daha iyi bir yaşam sürebilmeleri için ilham kaynağı olmuştur. Peygamberimiz ahlaki değerlerin timsali olarak cehalet karanlığında can çekişen dünyaya bir güneş olarak doğmuştur.

Hız. Muhammed (s.a.v.), “el-Emin” yani en güvenilir kişi olarak toplumda dürüstlüğü ve sadakati ile tanınmış ve insanların güvenini kazanmıştır. Peygamberimiz son derece merhametli bir kişiydi. Rahmet peygamberi olduğu için bunu en güzel şekilde ortaya koymuştur. Bunun örneği olarak zayıfları korumaya ve onlara yardım etmeye büyük bir önem vermiştir. **Adalet, Hız. Muhammed’in (s.a.v.) liderliğinde büyük bir öneme sahipti. Peygamberimiz herkesin eşit muamele gördüğü bir toplum kurmayı hedeflemiş ve insanların haklarını korumak için çaba göstermiştir.** Peygamberimiz, yaşamının birçok döneminde zorluklarla karşılaşmasına rağmen sabır ve sebatla bu zorlukların üstesinden gelmiş ve insanlara zorluklarla başa çıkmada ilham kaynağı olmuştur. **Hız. Muhammed (s.a.v.)** son derece mütevazı bir yaşam tarzına sahipti. Kendini diğer insanlardan üstün göstermek yerine herkesle eşit bir şekilde ilişki kurmuş ve her zaman alçak gönüllülüğü teşvik etmiştir. **Peygamberimiz, ihtiyaç sahiplerine yardım etme konusunda da örnek bir davranış sergilemiştir.** Fakirleri ve yardıma muhtaç olanları desteklemesi toplumda yardımlaşma kültürünün yaygınlaşmasına önayak olmuştur.

Yaşamıyla tüm insanlığa örnek olacak izler bırakan peygamberimizin ahlaki örneklerinden bazılarını şöyle izah edebiliriz:

- **Uhud Savaşı’nda yaşadığı yaralanma sonrasında bile düşmanlarının affedilmesi için dua etmiştir.**
- **İnsanlar arasında adaleti sağlamak için kendi ailesinden olsun veya olmasın herkese eşit davranmıştır.**
- **İnsanları kölelikten kurtarmış ve köleleri özgürleştirmeye teşvik etmiştir.**
- **Gıybet ve dedikodu gibi kötü davranışları şiddetle reddetmiş ve insanların birbirlerine karşı saygılı olmalarını öğütlemiştir.**
- **Toplum içerisinde zayıf veya dezavantajlı durumda olanları koruma konusundaki hassasiyetiyle bilinmiş özellikle kadınların ve yetimlerin haklarını savunmuştur.**

“ Ahlaki değerler, bir toplumun veya bireyin inandığı temel prensiplerdir. Bu değerler, genellikle kültürel, dini veya felsefi kökenlere dayanır ve kişinin karakterini ve davranışlarını şekillendirir. Ahlaki değerler kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Örneğin, bir toplumda dürüstlük ve sadakat büyük değer taşırken başka bir toplumda cesaret ve bağımsızlık daha önemli olabilir.

Ahlak, insanların bir arada yaşamasını sağlar. Toplumun üyeleri arasındaki uyumu ve düzeni korur. Ahlaki değerlere saygı duymak, toplumsal barışın temelini oluşturur. Ahlaki değerler, bireylerin karakter gelişimini destekler. Vicdan, dürüstlük ve sorumluluk gibi değerler, kişinin kendisini daha iyi anlamasına ve olgunlaşmasına yardımcı olur. Ahlaki davranışlar, insanlar arasında sağlam ilişkiler kurmanın anahtarıdır. Güven, saygı ve sadakat gibi değerler kişiler arasındaki ilişkilerin temelini oluşturur. Ahlak, toplumsal değişimleri teşvik eder. İnsan haklarına saygı göstermek ve adaleti savunmak, toplumun daha iyi bir yer olması için önemli adımlardır. Hız. Muhammed’in (s.a.v.) ahlaki değerleri, insanlık için en güzel örneği teşkil etmektedir. Onun yaşamı ve öğretileri, insanların daha iyi bir toplum kurmaları ve daha iyi birer insan olmaları için en değerli rehberdir. Onun ahlaki ilkeleri insanların dürüstlük, merhamet, adalet, sabır, tevazu, iyilik ve yardımseverlik gibi değerlere daha fazla önem vermelerine ilham kaynağı olacağı gibi insanların bu ahlaki değerleri hayatlarına yansıtmasını “ahlaksızlık” marazıyla mücadele eden dünyanın daha yaşanılabilir bir yuva olmasını sağlayacaktır.

Şirin Ceren GÖMLEKSİZ
Eskipazar Açık ÇIK,
Öğretmen

Güvenli Yaşam Kültürü Eğitimleri

Çocukların Güvenliği İçin Ebeveynlerin Rolü

Küçük Adımlar Büyük Sonuçlar

Güvenli ve sağlıklı bir hayat için öğrenmemizin ve eğitim almamızın önemi oldukça fazladır. **Afet sırasında** ilk 72 saat neler yapılabileceği, tehlike ve riskin nasıl en aza indirileceği, afetin etkilerinin neler olabileceği ve afet sonrası yapılacakların öğrenilmesi hayati önem arz etmektedir.

Bizler yetişkin olarak çeşitli kaynaklardan ve tecrübelerimizden afetleri biliyoruz. **Deprem, yangın, parlama, patlama, sel, tsunami, fırtına, kasırga, çığ, sel, heyelan, sıcak hava dalgaları gibi afetler** yurdumuzda ve dünyada sıklıkla karşılaşılan afetlerdendir. Burada bir gerçeğe değinmek istiyorum. **Hangi afet olursa olsun ilk anlarda tek yardımcımız olacak şey daha önce afetler hakkında edindiğimiz bilgiler** olacaktır. Tam da bu nedenle **afet farkındalık bilinci** ile kurtulabilir, başkalarına yardım edebilir ve hayatta kalabiliriz. Afetleri önleyemeyiz tabii ki, ancak afetlerin yarattığı yıkıcı ve olumsuz durumları engelleyebilir, en az zararları atlattığımızı yardımcı olacak yöntem ve bilinci kazanabiliriz. Acil durum tatbikatları, arama kurtarma

ve tahliye eğitimleri, enkaza yaklaşma eğitimleri, afetlere hazır olma eğitimleri bu açıdan edinmemiz gereken kişisel donanımlardandır. Ana başlıklarla güvenli yaşam eğitimleri bunları kapsarken, büyük çoğunluğumuz konuya hâkimiz.

Peki, çocuklarımız konu hakkında ne biliyor? Çocuklarımızı güvende tutmak için afetler hakkında yapacağımız küçük bilgilendirmeler büyük güvenlik kazanımları sağlayabilir.

Afetler ve Duygu Durumları

Afeti yaşamamış olsak da sosyal öğrenme, duygu bulaşması, empati gibi kavramlar neticesinde afeti yaşayanlar kadar durumdan etkilenebiliyoruz. Böyle durumlardan çocuklarımızın da etkilenmesi kaçınılmazdır. Öncelikle **onlara erken yaşlarda doğal afetlerin ve kazaların, hayatın doğal akışı içerisindeki yerinden bahsetmemiz gerekiyor**. Doğal ve kaçınılmaz olduklarını bilmeleri gerekiyor. Çocukların korku ve panikten önce bu doğal durum için eylem planlarını öğrenmeleri ve afet bilincinin gelişmesi hayati bir konu olarak dikkat çekiyor.

Bu yazımızda çocuklar için güvenli yaşam becerileri üzerinde duracağız. Bunun için afet ve kazaları da kapsayan güvenli yaşam kültürünü geliştirmek çok önemli.

Doğal Afetler: Bilinçli Yaklaşım Eğitimleri

Acil durumlar için ilk hazırlık, güvenlik kültürü geliştirmiş gençler ve acil durumlara hazırlıklı çocuklar yetişmemizin önemini anlamaktır.

Depremi oluşturacağı eğitsel ve psikolojik durumları en aza indirebilmek için yapmamız gereken şeyler vardır: **Eğitim yoluyla bilgi sahibi olmak, bilgiyi uygulamaya dökmek, yeni fikirler üretebilmek** gibi önlemler bunlardan bazılarıdır. Bunu başarmamızın yolu hangi eğitimin hangi yaşta ne zaman verilmesini bilmekten geçmektedir.

Çocuklarımıza **afet olarak tanımlanan durumları açık bir dille anlatmamız gerekmektedir**. Bu durumların doğal ve engellenemez olduğu mutlaka belirtilmelidir. En önemli konulardan biri de tatbikatlardır. Evde veya sıklıkla buldukları alanlarda dönem dönem gerçekleştirilecek tatbikatlarla, afet anında oluşması muhtemel korku ve paniğin önüne geçmek için davranış örüntüleri geliştirmelerine yardımcı olmalı, davranışların bir refleks haline gelmesi için bu tatbikatları tekrarlamalıyız. Sakin kalabilme becerisinin hayat kurtarıcı bir beceri olduğunu bilmeliyiz. Çocuklarımıza acil durumlarda aramaları gereken numaraları öğretmeliyiz.

Tüm aile bireylerinin katılımıyla bir afet planı oluşturabiliriz. Ev ve bina içerisinde, mahallede güvenli alanlar belirleyebiliriz. Bölge dışından acil durumlar için

bir irtibat kişisi belirleyerek güvenli bilgi akışı sağlayabiliriz.

Afet sırasında okul, gezi vb. ev dışı bir alanda olma durumu için çocuğumuza **“Acil Durum Bilgi Kartı”** hazırlayabiliriz. Okuldan kimin alacağı, irtibat numaraları, varsa çocuğumuzun kronik rahatsızlıkları, alerjileri, kan grubu, bölge dışı irtibat kişisi bilgileri bu karta eklenebilir.

Buluşma noktaları belirlenebilir. Bu noktalar evde, binada ve mahalle dışında olabilir.

Çocuklarımızla yaptığımız **tatbikatlar** onlarda korunma refleksini geliştirecektir. Tatbikatlarda ve afet anında yapılması beklenen davranışlar şu şekilde özetlenebilir:

Bir deprem anında evdeyseniz ev ve oda içerisinde **çök-kapan-tutun** uygulaması yapabilirsiniz. Dışarıdaysanız tabela, tel, direk vb. düşebilecek nesnelere uzak durarak çök-kapan-tutun uygulamasını yapabilirsiniz.

Deprem durumunda hareket eden bir araçtıysanız araç durana kadar koltuğunuzda kalın, köprü, alt geçit, enerji hatları, trafik ışıkları gibi konumlardan uzakta yolun en sağında durun. Güvenlik şeridini boş bırakmaya özen gösterin. Durduğunuz yerde çök-kapan-tutun uygulamasını yapın. Tehlikeli durum sona erdiğinde çevrenizi kontrol edin ve daha önce aile afet planında belirlediğiniz alana gidin.

Enkaz altındaysanız kibrit, çakmak vb. ateş yakmayın. Hareket edebiliyorsanız rastgele hareket etmeyin ve toz çıkartmayın. Ağzınızı ve burnunuzu eliniz, kolunuz veya bir bez ile kapatın. Bulduğunuz yerin tespiti için boru, duvar vb. bir cisim ile vurarak ses çıkartın. Sakin kalmaya çalışarak bağırmamaya özen gösterin. Rastgele bağırmak sesiminiz kısılmasına ve toz yutmanıza neden olabilir.

Bir **sel taşkınmındaysanız** yüksek yerlere çıkın. Evdeyseniz şebeke sularının kirlenmesine karşın küvet, bidon gibi nesnelere su ile doldurun. Elektrikli ev aletlerinin prizlerini çekin, sigortaları kapatın.

Sadece bir makale ile afetler, korunma yöntemleri, önlemler yeterli olmayabilir. Bu nedenle illerdeki AFAD (İl Afet ve Acil Durum) ve Kızılay Müdürlüklerinden bilgi, broşür ve destek alabilirsiniz. Toplanan alanlarını öğrenebilirsiniz. Öğrendiklerinizi yaratıcı drama, canlandırma, görseller ve sunum yoluyla çocuklarınıza öğretebilirsiniz.

Kaynaklar: 1. <https://www.guvenliyasam.org/guvenli-yasam-egitimleri>
2. https://istanbul.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_10/07122312_guvenliyasam.pdf 3. <https://www.afad.gov.tr/afadem/afet-bilinci-egitimi> (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, "İlk 72 Saat", "Birey ve Aileler İçin Afet Bilinci Eğitimi-1 Yayın Seti.)

Gamze BOLATCAN
Akdağmadeni Açık ÇİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Hayatla İletişimi Koparan Sanal Dünya

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte geleneksel oyunun yerini alan **dijital oyunlar**; bilgisayar, tablet, cep telefonları gibi teknolojik ürünler ve internet erişimi sayesinde sanal mekânlarda kurulan, belli kurallar ve görevler içeren, vakit geçirmek için üretilen eğlence türüdür. Oyuncuların oyun içerisinde yaşadığı zorluklar, beğendiği veya beğenmediği faktörler, istenilen ek özellikler gibi oyuncu tercihleriyle şekillenmiş çok sayıda ve farklı türde oyunlar bulunmaktadır. Amaç oyunu sevdirmek, bireyi oyun içinde tutmak, oyun içindeki görevlere katılımını artırmak, oyunun perde arkasında çeşitli ideolojiler dayatmak ve -en büyük amaç- oyuncuya harcama yaptırmaktır.

Günümüzde en ilgi çeken oyun türü gerçekte olan **her şeyin simüle edildiği bu sayede tasarlamak, tamir etmek, inşa etmek gibi gerçek hayatta yapılabilen** pek çok eylemin kurgulandığı hatta devlet kurup yönetmenin mümkün olduğu oyunlardır. Bir diğer yaygın tür ise bireysel ya da **rakip ile karşı karşıya gelip çeşitli yetenekler kazandırılmış** oyun karakterinin savaşması, dövüşmesi, yarışması, hırsızlık yapmasını içeren oyunlardır. Hatta bu sektör o kadar ilerlemiştir ki sırf oyunlarla ilgili çeşitli platformlar oluşturulmuştur. Uyku saatlerinden, sosyalleşme zamanlarından, çeşitli sorumluluklarından kaçarak vakitlerinin çoğunu dijital oyunlar ile geçiren bireyler, insan makine etkileşimini içeren davranışsal bağımlılık türüne doğru evrilmektedirler.

Uyku saatlerinden, sosyalleşme zamanlarından, çeşitli sorumluluklarından kaçarak vakitlerinin çoğunu dijital oyunlar ile geçiren bireyler, insan makine etkileşimini içeren davranışsal bağımlılık türüne doğru evrilmektedirler.

Oyun oynama sürelerini kontrol edemeyen ve oyun oynamadığı zaman yoksunluk hissedilen bireyler diğer etkinliklere ve yaşamsal faaliyetlere karşı da ilgisizleşmektedirler. Dozun daha da artırılmasıyla beraber olumlu sosyal davranışlarda azalma, tatminsizlik, dikkat sorunları, asabiyet, şiddet eğilimi gibi pek çok olumsuzlukla karşı karşıya kalınmaktadır. Hatta gerçek hayatta kazanılan paraları dijital oyunlarda harcamak manevi sorunlarla beraber maddi sorunlara da davetiye çıkarmaktadır. Oyun içerisinde var olan sıralamalarda üst sıralara yerleşmek, oyunun içerisinde bazı özel eşya veya kıyafetlere hızlıca sahip olmak, oyun içerisindeki görevleri çabucak geçebilmek

amacıyla gerekli desteği alabilmek gibi sebeplerden ötürü maddi yatırım yapmak oyun bağımlıları için keyif veren bir eylemdir. Buradaki satın alma arzusunun güdüleyen şey, eşyanın işlevinden çok eşyanın oyun içerisindeki piyasada nadir bulunmasıdır. Nadir olana ulaşan ve bununla mutlu olan oyuncu tıpkı gerçek hayattaki gibi kendini üstün ve prestij sahibi görmektedir. Üstelik sanal oyunlar sayesinde gerçek hayatta uzun yıllarda ulaşabileceği başarıları oyundaki paralı sistemler sayesinde kolayca ulaşabilmenin yanılsamasına varmaktadır. Bu sayede gerçek hayatta yaşayamadığı başarıma hissini oyun ile tatmin etmeye çalışmaktadır.

Monoton hayatında mutsuz olan insan ancak popüler ve pahalı şeylere sahip olduğunda mutlu olabileceğine inandırılmaktadır. Oyun içi ürünlerin gerçekte oyuncuya hiçbir katkısı yoktur. Gerçek hayatta ihmal edilen sosyallikler sanal oyunlarda hayat bulmaktadır. Özellikle nadir bir nesneye sahip olan oyuncu, diğer oyuncular tarafından ilgi gördüğü için oyunu oynayan herkes tarafından bu nesnelere sahip olmak için çaba gösterme güdüsü ortaya çıkmaktadır. Bu da onlara yanılsamadan da olsa başarı, takdir edilme, ilgi, itibar, prestij hissettirmektedir. Bu sebeplerden ötürü daha çok oyunda kalmaya çalışıp daha çok yatırım yapıp bu duyguları korumak istemektedirler. Bu sayede saatler alan, uykusuz bırakan, yalnızlaştıran, hiçbir kullanım değeri ve gerçek hayatta faydası olmayan çeşitli dijital kandırmacalar piyasada her zaman kendisine taraftar bulmakta ve gerçek geleceklere mâl olmaktadır. Çaresi ise gözleri ekrandan kendi gerçekliğine kaydırmak, korkularla yüzleşmek, olaylardan kaçmak yerine sorumluluk almak önce kendi içinde kendi varlığında yüzleşmek, hayatla barışmak ve anlamak sonra ise sanal dünyanın sığınaklarından çıkıp gerçek dünyada var olacak cesarete ve güce sahip olmaktır.

Kaynak: Topal, A. (2016). Sanal Karakterin Gerçek Gündemi: Çevrimiçi Oyunlarda Metin Tabanlı İletişim Ve "World Of Warcraft" Örneği. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tuba ELİBOL
Patnos L Tipi Kapalı CİK,
Öğretmen

İnsan Kaynakları Yönetimi ve Performans Yönetim Sistemi

Performans yönetim sistemi; insan kaynakları yönetimi çatısı altında, insan kaynakları yönetimine doğrudan bağlı şemanın içerisinde bulunan bir sistemdir. Söz konusu performansın artmasına katkı sağlayan, personelin çalışma güçlerini keşfetmelerine destek olarak en iyi verimi almak ve çalışanların mesleki gelişimlerine katkıda bulunarak başarılı olmalarını sağlayan bir sistemdir.

Bir kurumda görev alanların kabiliyetleri, tecrübeleri, alışkanlıkları, yaklaşımları, öz güven ve yaşam koşulları başarılarını şüphesiz etkilemektedir. Kimi zaman yeteneklerin ortaya çıkmasında domino taşına yapılan ilk etki gibi bir etki gerekmektedir. İnsan kaynakları yönetiminde bu etkiyi performans yönetim sistemi yapmaktadır. Çalışanın kendisine ve işverenine karşı güven kazanması, yapabileceğini görmesi, eksik yönlerinin farkına varması ve iş hayatındaki başarısını artırarak kurumun hedef noktasına ulaşmasına katkı sağlaması performans yönetim sistemi ile olmaktadır.

İnsan doğası gereği birbirinden farklıdır. Bu nedenle her insanın beklentisi, dışa vurumu, geri bildirimini birbirinden net olarak ayırır. Bir kurum açısından bakıldığında çalışanları son derece kozmopolit bir yapıya ve çeşitliliğe sahiptir. Doğal olarak her çalışanın işletmeye ve birbirine uyumu, görev potansiyelinin ortaya çıkması aynı olmayacaktır. Bu nedenle insan kaynakları yönetimi ve performans yönetim sistemi farklı bakış açıları karşılayabilecek, herkese hitap edebilecek, çalışanların işe ilgisini atılabilecek ve örgüt kültürünü oluşturabilecektir.

Performans yönetim sistemi hem çalışanlar hem de kurum vizyonu için son derece önemlidir. Performans yönetim sistemi çalışanlar açısından şu şekilde açıklanabilir: Abraham Maslow'un "**İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı**"nda 4. basamakta yer alan "**Değer Verilme/Saygınlık İhtiyacı**" kısmında insanın hem öz saygısını hem de toplum içinde saygınlığını kazanarak başarıyı yakalama ve kendine güvenerek

statüsünü belirleme ihtiyacı olduğunu belirtmiştir. Gerçekten de insanın başarma, başarılı olma hissini yakalama arzusu onu daha çalışkan, daha verimli ve hatta daha azimli yapacaktır. İşte bu noktada insan başarmak için kendi kariyer hedefine ulaşmada performans yönetim sistemi sayesinde kurumun amacının ne olduğunu kendisinden ne beklediğini bilir ve ona göre neler yapması gerektiği ve kendi kariyer hedefine ulaşmak için ne gibi planlar hazırlaması gerektiğini benimseyerek sürece dâhil olmuş olur.

“Performans yönetim sisteminde yöneticiler çalışanları ile güven ilişkilerini kurarlar. Burada netlik, şeffaflık ve açıklık vardır. Yöneticiler çalışanlarından ne beklediğini çalışanlarına aktarırlar. Çalışanlar bu beklenti karşısında nelerin giderilmesi gerektiğini, nelerin sağlanması gerektiğini ifade ederler.”

Dijital çağ olan 21. yüzyılda teknoloji hızla ilerlemektedir. İş dünyasında da gelişmeler hem teknolojinin işe adapte edilmesi hem insan kaynağına bakış açısının değişmesi ile yeni bir boyut kazanmıştır. Artık kurumlar kariyer hedefine ulaşmada insan kaynağının önemini bilmektedir. Çalışanlarının bireysel kariyer gelişimlerinin aynı zamanda kurumların gelişimini sağladığı görülmektedir. İşte bu insan kaynakları yönetiminin getirdiği performans yönetim sistemi kurumsal kariyer yönetiminin sağlanmasında en etkili yoldur. Kurumsal kariyer yönetimi ile kurumlar hâlihazırdaki insan kaynaklarının bilgi ve becerilerini bilir, doğabilecek ihtiyaçları öngörebilir, performans yönetim sistemi ile bilinen bilgi ve beceriler geliştirilir, açık noktalar giderilir. Kişiler birbirinden farklı yeteneklerini doğru işlerde kullanılır hem birey kendi potansiyelini görür hem de kurum kariyerinde ilerleme kaydetmeye fayda sağlar.

Sonuç olarak, en net anlamda bir kurumun kurumsal kariyer yönetiminde başarılı olabilmesi için iyi bir performans yönetim sistemi olması gerekir. Başarısız ve yetersiz bir performans yönetiminde çalışanlar ilerleme kaydedemeyecek, terfi hususunda bir öngörüler olmayacak bu da çalışma şevkini düşürerek iş geleceği anlamında kaygı duymalarına neden olacaktır. Kendilerinden ne beklediğini, iş performansında nerede olduğunu bilmeyen çalışanlar belirsizlik içinde olacaktır. Şüphesiz bu da çalışma azmini düşürecek verimi azaltacaktır. Çünkü belirsizlik, stres ve dikkat dağınıklığına ortam hazırlamaktadır. Böylelikle

kurumlar en önemli kaynağı olan insan kaynağını yanlış kullanarak verimin düşmesine sebebiyet verecektir.

İnsan kaynaklarının temeli güven, saygı ve başarma hisleri sağlandığında, emeklerinin ne kadar değerli olduğu hissettirildiğinde doğru bir performans yönetim sistemi ile gelişim ve başarı kaydedilecek ve kurumun vizyonuna doğrudan ulaşılmış olunacaktır. Temelde başarının tek kazanımlı olmaz. Bir çalışan bireysel olarak kariyerine ulaşır başarı kaydederse, işletmesi de o derece başarı kaydeder. İşletmelerin başarıları küresel boyutlara ulaştığında ülke ekonomisi kazanır. Ülke gelişir, şartlar ve yaşam koşulları istenilen refah düzeyine ulaşır. Ulusumuzun kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün **“Vatanını en çok seven, görevini en iyi yapandır.”** sözündeki görev anlayışı baz alınarak performans yönetim sistemi ile iyi bir değerlendirme, olanak sağlama, kurumların dünya çapında başarılı olmalarını sağlayacaktır.

Bilgi sonsuzdur. Her geçen gün bilgi ve teknoloji ilerlemektedir. Kurumlarda tıpkı insanlar gibi yerinde sayamaz. Öğrenmek, gelişmek, ilerleme kaydetmek, alanında profesyonelleşmek durumundadır. Çalışanların yöneticileri ile iletişim halinde olabildikleri, onlara rahatlıkla ulaşabildikleri, işin yerine getirilmesinde gerek olabildikleri gerek manevi desteğin olacağından emin olabildikleri bir ortamda başarı kaçınılmaz olacaktır. Bir iş yerinde potansiyel yetenekli çalışan işin yerine getirilmesinde çekinceleri, korkuları var ise kendisini ortaya koyamayacaktır. Bir bütün olarak performans yönetim sisteminin kurumsal kariyer yönetiminde ne derece yol gösterici olduğu, doğrudan doğruya ne derece etkili olduğu yazımızda görülmektedir.

Jean Paul Sartre'nin dediği gibi; **“İnsan sahip olduklarının toplamı değil, fakat henüz gerçekleştiremediklerinin toplamıdır.”** sözündeki gibi kurumsal kariyer yönetiminde **“Şu anda neredesin?”** sorusunu değil, **“Neler yapmak istiyorum?”** sorusunun cevabını performans yönetim sistemi ile vermektedir. Sonuçta ortada hedef olarak bir başarı vardır ve her ne kadar ileri teknoloji kullanılırsa kullansın bu hedefe varmakta asıl kaynak insandır. İnsanı yönetmek zordur fakat her insanın duyguları, düşünceleri, hayalleri, saygınlığı olduğunun unutulduğu yaklaşımlarda en değerli kaynak olan insan tüketilmiş olacaktır. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin “Mesnevi” adli kitabında belirttiği gibi; **“İnsan sûrette küçük bir âdem; hakikatte en büyük âlem. Görünüşte dal meyvenin aslıysa da aslında dal meyve için var olmuştur.”** asıl kaynak insandır, insanı geliştiren bir sistem her daim başarılı olacaktır.

Ümmü GÖKDEMİR
Hüseyin Turgut Personel Eğitim Merkezi
Psikolog

Kişisel Gelişim

Bilinçaltımızın Gücü

Beynimizde aktif olarak bulunan iki kavram vardır. Bu kavramları **bilinç ve bilinçaltı** oluşturur. **Bilinç** dediğimiz farkında olarak, isteyerek verdiğimiz kararlardır. Örneğin, tatile nereye gideceğini planlamak, akşam hangi yemeği pişireceğine karar vermek gibi. **Bilinçaltı dediğimiz kavram ise farkında olmadan, istemimiz dışında gelişen kısımdır. Bilinçaltı hayal ile gerçeği ayırt edemez** onun tek görevi mutlu olmak ya da mutlu olamadığı durumlarda mevcut durumu korumaya çalışmaktır.

Bilinçaltı gerçek ile hayali ayırt edemediği için farkında olmadan söylediklerimizi gerçek olarak algılar ve bizi o alana yönlendirir. Öyleyse bilinçaltımıza nasıl olumlama yapabiliriz ona bakalım. Sesli olarak ve inanarak aşağıdaki metni okuyabilirsiniz;

"Mahremiyet ve rahatlık hissiyle yumuşak ve yavaşça konuşurken kendi sesimin aklımı ve vücudumu sakinleştirmesine izin veriyorum. Her şey ağır çekimde hareket ediyormuşçasına vücudum yavaşlıyor. Söylediğim her sözde, çıkardığım her seste kendimi daha rahatlamış hissediyorum. Aklım gittikçe sakin bir dağ gölünün yüzeyi gibi berraklaşıyor. Zihnim berraklaştıkça, okudukça daha da rahatlamak için hayal gücümü kullanıyorum. Güzel bir kumsalda, rahat bir sandalyede oturduğumu hayal ediyorum. Altın renkli kumlar etrafımda, dalgalar ise kıyıya vuruyor. Dalgaların çıkardığı hafif ve ritmik sesi duyuyorum. Vücudumda denizden esen meltemin nemini hissediyorum. Ilık güneşi cildimde hissediyorum. Güneşin altın temasını kafatasımda hissediyorum böylece kafamdaki bütün gerginliği atabiliyorum. Bütün düşüncelerim, zihnimi yüzümdeki güneşin ılıklığına verdikçe dinginleşiyor. Yanaklarımda, kulaklarımda, çenemin etrafında. İyileştirici ışık boynumu okşamakta ve boğazımı ısıtmaktaydı. Böylece kelimeler ağzımdan hiç zorlanmadan çabukça dökülüveriyor. Sanki ışıktan oluşmuş yüzlerce

Kişisel Gelişim

küçük parmak omuzlarıma ve sırtıma masaj yapıyor. Ilık ve rahatlatıcı dalgalar kollarımdan parmaklarıma doğru dökülürken rahatlıyorum. Yavaş bir nefes alıp verirken, bu rahatlama duygusunun göğsümü doldurduğunu fark ediyorum (bir nefes alın ve yavaşça verin). Karın boşluğumda altın sarısı bir ışık seli var, tekrar yavaş bir nefes alıyorum (nefes alın). Huzurun ve sakinliğin bütün karın bölgemi doldurduğunu hissediyorum. Zihnimde, basenlerimi ve kaba etimi tarıyorum ve ışığın akışıyla gerginliği ve endişeyi atıyorum. Bacaklarımdan farkına varıyorum şimdi. Güneş ışığı seli, bacaklarımdan üzerine dökülürken parladıklarını fark ediyorum. Ayaklarım ve parmaklarım bile ılık ve rahat şu anda. Güzel güneşin tadını çıkarırken kendimi hipnotize etmek için gözlerimi kapattığımı hissediyorum. Üç kere yavaş ve derin nefes alıyorum (Üç kere derin nefes alın).

Bir süre kapalı göz kapaklarımdan turuncu ışığı görebiliyorum. Ama şimdi dikkatimi ruhuma verdikçe ışık yerini sakinleştirici bir karanlığa bırakıyor. Ruhuma, zihnimin merkezine. Yüksek, modern ve tanıdık bir binaya yaklaştığımı hayal ediyorum. Döner kapıdan geçip güzel bir lobiye geliyorum. Binanın içinde güçlü ve silahlı güvenlik görevlileri var. Binayı davetsiz misafirlerden koruyorlar. Güvenlik görevlisi başta bana ters ters bakıyor ama daha sonra binanın sahibi olduğumu anlıyor. Güvenlik görevlisi benim için çalışıyor. Görevliye başımla selam verip asansöre doğru yürüyorum. Asansör kapılarının aynaya benzer kapılarından kendi yansımamı görüyorum. Rahat

ve kendimden emin gözükiyorum. Aşağı tuşuna basıyorum ve asansör kapısı açılıyor. Ferah ve lüks asansör kabinine adım attığım anda kendimi güvende hissediyorum. Kat numaralarını gösteren panele doğru dönüyorum. Onuncu katın tuşuna basıyorum asansör kapısı kapanırken bastığım tuş yanıyor. Asansör kabini uzun ve derin asansör boşluğunda yavaşça aşağı ilerlemeye başlıyor. Küçük bir uğultu sesi eşliğinde yukarı çıkıyorum. Kapının üzerinde katları gösteren ışıklara bakıyorum. Her rakamın ışığı yanıyor ve asansör o katı geçiyor. Rakamlar değiştikçe birer birer kendimi, kendi içimde harika bir yere iniyormuşum gibi hissediyorum. Yüzeyin çok altında sayıyorum:

Bir... Asansör aşağı inerken numaraları izliyorum. Her numarada daha derine.

İki... Bu büyük yapının yüzeyinden daha da derininde, daha aşağıda.

Üç... Onuncu numaraya ulaştığımda hipnotize olmuş olacağım.

Dört... Gözlerim açık hipnotize olacağım. Yararlı telkinlere açık olacağım.

Beş... Aşağı indiğimi hissediyorum. Hiç çaba harcamadan, çabukça.

Altı... Hâlâ kapının üzerinde değişen numaraları izliyorum. Birer birer.

Yedi... Daha da derine gidiyorum şimdi. Huzurlu ve rahatlamış hissediyorum.

Sekiz... Güvendeyim, sakinim aşağı gidiyorum. Aşağı daha aşağı...

Dokuz... Gözlerim açık şekilde hipnotize olmama izin veriyorum.

On... Gelmek istediğim yere vardığımda, asansör sakince duruyor.

Kapı açılınca rahat döşenmiş bir okuma odasına geliyorum. Şöminede yanan odun çıtırdıyor ve parlıyor sanki beni odaya davet eder gibi. Çok rahat görünen bir koltuğa yaklaşıyor ve oturuyorum. Beşe kadar sayıp gündelik yaşamıma dönüyorum. Beşe geldiğimde ayık ve tamamen uyanık olacağım.

Bir... Uyanmaya başlıyorum.

İki... Çevremdekilerin farkına varıyorum. Zevk almış, güvende ve rahat hissediyorum.

Üç... Artık olumlu sonuçlarını ipe çekiyorum.

Dört... Kendimi harika hissediyorum.

Beş... Şimdi tamamen ayık ve uyanığım.

Tebrikler, burada yazanları bıkmadan yaptıysanız hayatınızda bir şeylerin değişmesini istiyorsunuz demektir ve uygulayarak ilk adımı atmış oluyorsunuz. Mutlu olmak istiyorsanız bilinçaltınıza olumlu mesajlar göndermeyi unutmayınız.

Onur KAYA
Marmara 1 No.lu L Tipi Kapalı ÇİK,
Psikolog

Öfke Baldan Tatlı Mıdır?

Öfke; tehdit, aşağılanma, kabul edilmeme, başarısızlığa uğrama ve yalnızlaşma gibi durumlarda açığa çıkan ve sözlü tartışmadan fiziksel tartışmaya kadar birçok olumsuz duruma sebebiyet verebilecek bir duygudur. Her insan öfke duygusunu tatmaktadır. Bazıları öfkesini kontrol edebilirken bazıları edememektedir. Öfkeyi yansıtmamanın düzeyi de kişiler arası farklılık göstermektedir. Öfkeyi kontrol etmek oldukça zor ve meşakkatlidir. Ancak bazı teknik ve yöntemler sayesinde öfkeyi yönetmek oldukça kolay hale gelmektedir. Bunu bir hikâye ile örneklendirelim;

“Yaşlı Kızılderili şef ve iki torunu, dağlık bir alanda ateşin başında otururlar. Çocuklar büyükbabalarından bir hikâye anlatmalarını ister. Şef hemen anlatmaya başlar. Dağlarda dolanan iki koca kurt günün birinde karşı karşıya gelir. Dış görünüşlerine bakıldığında ikisi de çok kocaman ve kuvvetlidir. Bu kurtlardan biri beyaz diğeri ise siyahtır. Şef çocuklara dönüp şöyle der: ‘Aslında bu iki kocaman ve kuvvetli kurt bizim içimizdedir.’ bunlar birbirinden çok farklıdır. Beyaz olan toleranslı ve affedicidir. Siyah olan ise öfke doludur. Bu kurtlar bir gün ormanda karşılaşınca siyah kurt kendisine zarar verebileceğini düşünüp beyaz kurda karşı düşmanca tavırlar takınır ve gözlerinden alevler saçarak hırlamaya başlar. İki kurt birbirine hırlayarak ve korkunç sesler çıkararak dönmeye başlar. Şef birden susar ve torunlarına bakar. Çocuklar gözleri kocaman açılmış merakla hikâyeyi dinlemektedir. Ardından çocuklar sorar, ‘Kurtlardan hangisi kavgayı kazanacak?’ şef bakışlarını ateşten çocuklara doğru çevirip cevap verir, hangisini daha çok beslerseniz kavgayı o kazanacak.”

Öfke Duygusu Neden Vardır?

Öfke, hem yararları hem de zararları olan bir duygudur. Amacımız öfkesiz bir insan olmak değil, öfkesini kontrol edip doğru yönetebilen bir insan olmaktır. Eğer hiç öfke duygusuna sahip olmasaydık yapılan haksızlıklara ses çıkartmazdık, karşılaştığımız engellerle mücadele edemezdik, hakkımızı savunamazdık ve bizi başarıya götürecek olan motivasyonumuzu

“Birey, kurumsal pozisyonu veya statüsü tehdit edildiğinde öfkelenecektir. Öfke ile başlayan etkileşim bazı şeyleri değiştirecektir. Burada önemli olan öfkenin dozunu ayarlayarak lehimize çevirmektir.”

kazanamazdık. Her insanın temel ihtiyaçları vardır. Barınma, yeme, içme, uyuma gibi karşılamamız gereken temel fizyolojik ihtiyaçlarımız karşılanmadığı zaman öfke duygusu açığa çıkmaktadır. Öfkemiz tetiklendiği zaman kontrol edemezsek telafisi zor durumlar ortaya çıkmaktadır. Bizim yönetimimizde olan öfkenin verdiği motivasyon ile daha fazla çabalararak temel ihtiyaçlarımızı karşılamak gibi birçok faydasını görebiliriz.

“Öfkeyle kalkan zararlar oturur.” atasözünü herkes bilmektedir. Öfkenin olumsuz sonuçlarına vurgu yapmaktadır. Ancak **“öfke baldan tatlıdır.”** atasözünü çoğu kişi bilmemektedir. Burada ise öfkenin olumlu sonuçlarına atıf yapılmaktadır. Öfkenin kuvvetli bir sosyal yanı vardır ve öfke güç arayışıyla bağlantılıdır. Birey, kurumsal pozisyonu veya statüsü tehdit edildiğinde öfkelenecektir. Öfke ile başlayan etkileşim bazı şeyleri değiştirecektir. Burada önemli olan öfkenin dozunu ayarlayarak lehimize çevirmektir. Yüksek miktarda öfke barındıran kişiler arka planı ne olursa olsun etkileşimleri olumsuz sonlanacaktır. Evrimsel psikolojiye göre günümüzde kadınların öfkelerini bastırmaları beklenirken erkeklerin bunu dışa vurup saldırgan eğilimler sergilemesi bizlere atalarımızın mirasıdır.

Öfke Kontrolünde Sistemik Duyarsızlaştırma

Sistemik duyarsızlaştırma tekniği öfkeyi kontrol edebilmek amacıyla kullanılan tekniklerdendir. Önce öfkeyi tetikleyen durumlar belirlenir. En az öfke oluşturdandan en çok öfke oluşturana doğru bu durumlar kademeli biçimde sıralanır. Önce en az öfke oluşturan durum ele alınarak kişinin düşünce yoluyla hayal etmesi istenerek bu duruma maruz bırakılır. Böylelikle günlük yaşamında karşılaşmış gibi öfkelenmesi beklenir. Hemen akabinde öfke kontrolü teknikleri kullanılarak kişinin rahatlaması sağlanır. Bu adım birden çok kez tekrarlandığında artık öfke oluşmayacaktır. Sonrasında kişi listede bir sonraki duruma geçer ve aynılarını uygular. Bir süre sonra bu durumlara sistemik olarak duyarsızlaşmış olacaktır.

Ayşe ÇOLAKOĞLU
Erciş A Tipi Kapalı CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Bunları Biliyor Musunuz?

Reyting Nasıl Ölçülür?

Televizyon, teknolojinin bizlere sunduğu ve vazgeçilmezlerimizden biri haline gelen bir üründür. Hemen herkes ne yazık ki zamanının büyük bir kısmını televizyon başında geçirir. Peki, takip edilen diziler, futbol maçları, filmler neye göre seçilir ya da ekranda takip ettiğimiz, bağımlısı olduğumuz dizilerin bir ölçütü var mı? Evet, var ve bu ölçüt televizyon kanallarının en büyük kaygısıdır. Çünkü bir kanalda reytingi yüksek ne kadar çok program varsa reklam gelirlerini artırma imkânı da o kadar çoktur. O halde son dönemlerde güvenilirlik ile ilgili büyük

tartışmalara yol açan reyting nedir onu açıklayalım.

Reyting, izlenme payına göre değerlendirilen ve AGB tarafından 1988 yılından beri gerçekleştirilen ölçme olayıdır. Yaklaşık 2.200 haneye yerleştirilen ve bizler tarafından bilinmeyen reyting ölçme cihazları o gece ya da o gün en fazla izlenen programları liste halinde ortaya koyar ve bu işlemi yukarıda da belirttiğimiz gibi AGB gerçekleştirir.

Adaleti konusunda bir belirleyicilik yoktur ancak daha fazlasını gerçekleştirmekte şu an mümkün değildir. Reyting, izleyiciyi etkileyen bir durum değildir. Takip eden kitleye bir getirisi ya da yararı yoktur. Reyting ölçme işleminin tek amacı, televizyon kanalları ve reklam şirketlerinin işlerini kolaylaştırmaktır. Örnelemek gerekirse sürekli takip ettiğim bir dizi ve benim gibi bu dizinin milyonlarca takipçisi var. Reklam şirketleri araştırmalara başlayarak o dizinin kanalına reklam teklifi sunar ve böylece daha fazla kitleye bu şekilde hitap eder. Bunun yanı sıra televizyon kanalları yaptıkları yayınların ne kadar başarılı olduğunu ve takipçileri olup olmadığını bu sayede öğrenir. Buna bağlı olarak program devam eder ya da yayından kaldırılır.

Kaynak: Hiç Merak Ettiniz Mi?

Derleyen: Mehmet VARNALI
Silifke M Tipi Kapalı ve Açık ÇIK,
Uzman Öğretmen

Kültür ve Gelenekler

Hoyrat

“Derde kerem
Rabbimdir derde kerem,
Yüküm gam, tarlam hicran,
Sürdükçe derd ekerem.”

Günümüzde sosyo-ekonomik gelişmeler ve teknik ilerlemeler, kültürümüzün sözlü kaynaklarını hızla körelme ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakmakta, dillerde yaşayan kültür hazinemizin gün be gün yok olmasına yol açmaktadır. İşte bu sözlü kaynaklarımızın ezgili türlerinden biri de “hoyrat”tır.

Araştırmacılar “horyat, koryat, koyrat” şekillerinde de söylenen hoyrat kelimesinin menşei hakkında değişik görüşler ileri sürmüşlerdir. Divan şairlerince halk şiirinin genellikle küçük görülmüş olmasından hareketle hordan, el ele tutuşup oynanan bir oyunun adı olan horadan, “kaba ve faydasız, hoyrat” anlamındaki har ve haradan, askerlikte “öncü kolu” demek olan haravuldan ve Kazan Türkçesi’ndeki “ney” anlamını taşıyan kuraydan geldiği yolundaki açıklamalar bunlardan birkaçıdır. Ancak aslı horyat olan kelime Yunanca hōriatisten (köylü, kaba saba adam) gelmiş olup hūryād > hūr-yādî şeklinde Farsça’ya da geçmiştir.

“Arkadaş toplantıları; kına, düğün, esvap giyme, güveyi koyma gibi törenler; bağ, bahçe ve dağlardaki çalışmalar açık havadaki kır eğlenceleri; mevlid, zikir gibi dini törenler, doğum ve ölüm gibi yaşamla ilgili olaylar hoyratın bolca çağırıldığı ortamlardır. Bu ortamlarda karşılıklı hoyrat çağırma başta gelen geleneklerden biridir.

Hoyrat, hem Türk halk edebiyatında bir nazım şeklinin hem de Türk halk müziğinde bir türün adıdır. Türklerin yaşadığı çeşitli bölgelerde görülen ve genellikle dört mısradan oluşan bu nazım biçimi daha çok Irak Türkleri (Türkmenler) arasında yaygındır.

Hoyratların halkın yaşantısıyla yakından ilgisi olduğundan halk hayatının her anında hoyrat vardır denilebilir. Arkadaş toplantıları; kına, düğün, esvap giyme, güveyi koyma gibi törenler; bağ, bahçe ve dağlardaki çalışmalar açık havadaki kır eğlenceleri; mevlid, zikir gibi dini törenler, doğum ve ölüm gibi yaşamla ilgili olaylar hoyratın bolca çağırıldığı ortamlardır. Bu ortamlarda karşılıklı hoyrat çağırma başta gelen geleneklerden biridir. Karşılıklı olarak çağırılan hoyratlar çağırıcıları coşturur, dinleyenleri heyecanlandırır. Hatta iş rekabete vardığında dargınlık, dögüs gibi olayların da son bulduğu görülür.

Hoyrat, Türk Halk Müziği bünyesinde uzun havalar grubuna giren, belirli bir seyri ve dizisi olan, ezgi kalıplarıyla serbestçe söylenen halk müziği türüdür. Diğer uzun hava çeşitlerine göre daha hür daha sert ve daha kuvvetli bir şekilde okunur. Gerçekten de alışkın olmayanlar ilk dinlediklerinde yadırgarlar. Tiz ses, dik çıkış ve âni dalışlar onlara önce yabancı gelir. Fakat kısa bir yakınlıktan sonra onu usulüne uygun, doğru ve güzel söyleyen halk sanatçılarından dinleyen yabancılar hayran olmaktan kendilerini alamaz ve en az bir yerli kadar hoyrat ezberlerler. Çünkü hoyratta öyle bir ses örgüsü vardır ki duyulur duyulmaz gönülleri bağlar, dinleyenlerde aşk ve heyecan uyandırır. Bu uzun hava türünde ilk mısraların genellikle eksik heceli olmasından dolayı boşluklar ‘miyan’ adı verilen katlı sözlerle doldurulmaktadır. Hoyratın başında, ortasında veya sonunda

Kültür ve Gelenekler

kullanılan katma sözler birbirinden farklı olmaktadır. Başta ve ortadakilerin birkaç kelimeden oluşmalarına karşılık sondaki **miyanlar birkaç dizelik düzenli sözlerden oluşmaktadır**. Bu katma sözler genellikle; **kardeş bugün, baba bugün, zalim zalim, ah hele zalım, ah balam, azizim, mine boylum, gülüm, gözüm, taman, aşam aşam, aman aman alıvdan hiç bilmeyen hara geldim** gibi kelimelerden oluşmaktadır.

Hoyratlar eski şaman şiirleriyle Kâşgarî'nin saguları, Ahmed Yesevî'nin bazı hikmetleri, Bâbü Şah, Nesîmî, Nevâî, Hatâyî ve Kadî Burhâneddin'in tuyuğları gibi dört mısralı nazım şekillerini çağrıştırmakta böylece **çok eski bir Türk şiir tarzı** olduğunu düşündürmektedir. Nitekim şamanlar, hoyratlara benzeyen dörtlükleri bugün Türkmenler arasında görüldüğü gibi falcılıkta da kullanmışlardır. Şamanların söylediği Şeybek Han'a atfedilen, "**Gök düşse de babırğa/Dağ düşse de babırğa/Semerkend'i ben alsam/Oma düşün davulga**" dörtlüğü buna örnektir.

Mevcut bilgiler, Orta Asya'da doğan hoyratların burada yaşayan göçebe Türkler'in hayvanlarının peşinde dolaşırken söyledikleri dörtlüklerden geliştiğini göstermektedir. Bu bakımdan hoyrat için Köprülünün Türk şiirinin başlangıcı saydığı dörtlükler arasında yer alan ilk türlerden biridir denilebilir. Buna göre de başlangıçta göçerle sonraları ticaret kervanları ve ordularla, bugün Türk milletinin yaşadığı çeşitli bölgelere yayıldığı ve uğradığı bazı küçük şekil ve muhteva değişikliklerinden dolayı farklı adlar alarak varlığını devam ettirdiği söylenebilir. **Hoyratlarda aşk, ahlak, felsefe, özdeyiş, gelenek, sevinç, övgü, yergi, doğum, ölüm, keder, seveda,**

özlem, gurbet, ulusal ve dinsel duygular gibi çeşitli olgu ve duygulardan hemen her konu işlenmekte ise de ağır basan konular aşk ve insan sevgisidir.

Gerek yapısı ve mânası gerekse kullanım alanı dikkate alındığında hoyratın **mâniye** olan benzerliği daha belirgin şekilde ortaya çıkmaktadır. Araştırmacıların ekserisi bu yakınlığa dikkat çektiği gibi yapılan derlemelerin çoğunda da mâni ve hoyratların bir araya getirildiği müşahede edilmektedir. Hoyrat ve mânilerin her çeşidine bazı bölgelerde mâni, cinaslılarına da "**ayaklı (uyaklı) mâni**" denilmektedir. Kesin bir kural olmamakla beraber mâni çoğun-

“ Halkın hayata bakış tarzını yansıtan hoyratlarda konu olarak insan sevgisi, hasret, arzu ve yakarma gibi duyguların yanında kahramanlık, fedakârlık temaları da işlenir. İktibas ve tazmin sanatı yoluyla âyet, hadis, atasözlerinden ve başka milletlerin edebiyatlarından aktarılan sözlerle zengin mânalar kazanan hoyratlar da vardır.

Kültür ve Gelenekler

lukla cinassız, hoyrat genellikle cinassıdır. Bununla beraber cinasslı mâniler de vardır. Bu iki nazım şeklini birbirinden ayıran en önemli fark ise hoyratların aynı zamanda besteyle hatta mûsiki aletleri eşliğinde özel bir eda ve makamlarla söylenmesidir. Nitekim Kerkük Türkleri arasında “Mâni söz, hoyrat sadadır.” şeklinde bir ayırım benimsenmiştir.

Hoyratlar, 4+3 olmak üzere 7 heceli ve “aaba” şeklinde kafiyeleşmiş dört mısradan (kanat) meydana gelir. Nâdiren altı veya sekiz mısralı olanları da vardır. Çok defa baş tarafında cinası belirten eksik

“Klasik Türk mûsikisinin Irak’ta da kullanılan tanınmış makamlarından oluşturulmuştur. Meselâ, muhalif segâhtan, beşîrî rasttan, malallah hicazdan, ahmeddayı da çârgâhtan çıkmıştır. Ayrıca ömergeleden doğan matarı gibi bazı Türkmen makamlarından çıkmış bir kısım makamlar da vardır.

heceli bir mısra bulunur ve buna Anadolu’da ayaklı, kesikli veya cinasslı mâni denir. Hoyratlarda tam, mürekkep, mefruk, lâhik, nâkıs, muharref gibi divan şiirinde kullanılan cinas çeşitleri bulunur. Hoyratın ana unsuru cinas olduğundan cinassız hoyratlara rağbet edilmemiştir. Dörtlüklerde genel olarak bir ve ikinci mısralar doldurma olup asıl maksat üç ve dördüncü mısralarda dile getirilir. Ancak en güzel hoyratlar bütün mısraları arasında anlam bütünlüğü bulunanlardır.

Halkın felsefesini ve hayata bakış tarzını yansıtan hoyratlarda konu olarak insan sevgisi, hasret, arzu, yakarma ve isyan gibi duyguların yanında kahramanlık, fedakârlık, rindlik ve ölüm temaları da işlenir. Bunlarda çok defa iyimserlik havası hâkimdir. İktibas ve tazmin sanatı yoluyla âyet, hadis, atasözlerinden ve başka milletlerin edebiyatlarından aktarılan sözlerle zengin mânalar kazanan hoyratlar da vardır. Bu özellikleri dikkate alındığında hoyratların mânilere göre daha seviyeli ve sanatkârane olduğu söylenebilir. Nitekim hoyrat, gerek metin gerekse beste olarak köylerden ziyade kasaba ve şehirlerde teşekkül etmiş bir orta tabaka sanatıdır. Bugün Irak Türkmen halk şiirinin en zengin varlığını teşkil eden hoyratlara birçok Türkmen şairi nazîre yazmakta hatta bizzat hoyratlar kaleme alarak bu geleneği devam ettirmektedir. Türkiye’de de Diyarbakır, Elazığ ve Urfa yörelerinde aynı gelenek yaşatılmaktadır.

Hoyratlar ezgilerine göre Türk halk müziğinin uzun hava tarzı içerisinde yer alır ve bir çalgı eşliğinde hoyratçı/horyatçı denilen erkekler tarafından söylenir. Anlam bakımından mâniden daha oturak-

Kültür ve Gelenekler

lı olan hoyratların bu sebeple erkek ağzına daha çok yakıştığı kabul edilmektedir. Hoyratlar, halk tarafından “**usul**” adı verilen yirmi dört civarında değişik eda, üslûp ve tavırla diğer uzun havalara nisbetle daha sert ve daha kuvvetli bir tarzda ve bu tavır değişikliğinden dolayı da tek kişi tarafından okunur. Hoyratlar eskiden def, dümbelek, saz, kaval, ney, santur, cümbüş, zurna eşliğinde okunduğu halde bugün çalgı olarak daha çok ud, keman, kanun, def, dümbelek ve kaşık kullanılmaktadır. Hoyratların ses gezinti alanı çok geniştir. Dört beş ses içinde dolaşan hoyratlar olduğu gibi on bir ses içinde dolaşanlar da vardır. Bu tür hoyratlar birkaç mertebeli ezgilerle söylenir. Halk bu ezgi gruplarına baştan sona doğru “**kalkma, aşma, çıkma, yıkma**” gibi adlar vermektedir.

Hoyratların en çok gelişme gösterdiği **Irak Türkmen halk müzikisinde yirmiye yakın makamı vardır. Bunlar “muhalif, beşîrî, nobatçı, kesük, yetimî, yolçı, muçula, iskenderî, ömergele, mazan, ahmeddayı, memeli, karabağlı, idele, kurdo, şerife, malallah, matarı”** adlarını taşımaktadır. Hoyrat tarzı Türkler arasında geliştiğinden bu makamların bir kısmı klasik Türk müzikisinin Irak'ta da kullanılan tanınmış makamlarından oluşturulmuştur. Meselâ, muhalif segâhtan, beşîrî rasttan, malallah hicazdan, ahmeddayı da çârgâhtan çıkmıştır. Ayrıca ömergeleden doğan matarı gibi bazı Türkmen makamlarından çıkmış bir kısım makamlar da vardır. **Hoyrat (koryat) aynı zamanda Irak Arap makamlarından biridir. Anadolu hoyratlarında ise beşîrîdüz, bolçacı, acem, isfahan, ırak, varsak, şirvan gibi makamlar kullanılır.** Hoyrat tarzı mahallî renkleriyle birlikte genel Türk müzikisi için de önemli

“ Hoyratın ana unsuru cinas olduğundan cinassız hoyratlara rağbet edilmemiştir. Dörtlüklerde genel olarak bir ve ikinci mısralar doldurma olup asıl maksat üç ve dördüncü mısralarda dile getirilir. Ancak en güzel hoyratlar bütün mısraları arasında anlam bütünlüğü bulunanlardır.

bir kaynak sayılabilir. Hoyrat makamlarının her biri genellikle “**Gülüm, ağam ağam, mine böylüm, aman aman elivden (elinden), heç bilmem hara (nereye) gedim**” gibi meyan cümleleriyle okunur. Meyanlar hoyratların başında yahut sonunda olur. Bunlar daha çok bir iki kelimedenden veya müstakil bir mısradan meydana gelen sözlerdir ve yazılmazlar. Hoyratçı terennüm esnasında meyanı hoyratın sözlerine ilâve eder.

Hoyrat, halk hayatının ve özellikle **Irak Türkmen kimliğinin her anında önemle yer almıştır. Arkadaş toplantıları, kına, düğün (toy), esvap giyme, güveyi koyma gibi törenler; kır gezintileri, bağ, bahçe ve tarlalardaki çalışmalar; eğlenceler, mevlid, zikir gibi dinî törenler; doğum ve ölüm gibi olaylar** hoyratların çokça söylendiği ve çeşitli müzik aletleriyle icra edildiği ortamlardır. Hoyrat söyleme Irak Türkmenleri arasında usta-çırak geleneğiyle gelişmiş, usulü ve âdâbı olan bir sanat sayılmıştır. Atâ Terzibaşı bu usuller hakkında bilgi vererek XIX. yüzyıl ortalarından bugüne kadar gelen birçok hoyratçının (hoyrat çağırıcısı) adlarını kaydeder.

Hoyratları derleme ve tanıtmaya çalışmaları XIX. yüzyılın ortalarında başlanmıştır. Türkmen şairi Seyyid Urfî bu alanda ilk çalışmayı yapanlardandır. Urfî, derlediği hoyratları 1268 Rebûlâhîrinde (Şubat 1852) büyük bir mecmua halinde yazıya geçirmiştir. Molla Sâbir'in özel kütüphanesine intikal eden bu mecmua onun ölümünden sonra kaybolmuştur.

Hoyratların kitap halinde basılması XX. yüzyılın ortalarına rastlar. 1950 yılında Kerkük'te Emel Kitabevi'nin sahibi Muhammed Habib Sevimli bir kısım hoyratları toplamaya başlamış ve ilk defa İstanbul'da Latin harfleriyle “**Kerkük Hoyratları ve Mânileri**” başlığı altında 714 hoyrat ve mâni ihtiva eden bir kitap yayımlamıştır. **Türkmen Şair Osman Mazlum da 1951'de Bağdat'ta “Kerkük Hoyratları” adıyla 121 hoyrattan oluşan üç fasikül neşretmiştir.** Ardından Molla Sâbir sadece elif ve bâ harfleriyle başlayan 1150 hoyrat ve mâniyi “Kerkük Müntehab Hoyratları” adıyla üç cilt halinde toplayarak yayımlamıştır. Atâ Terzibaşı'nın çalışmaları ise bu alanda yapılmış en kapsamlı araştırma ve incelemedir. Terzibaşı 2000'e yakın hoyrat ve mâni toplamış bunları “Kerkük Hoyratları ve Mânileri” adı altında üç cilt halinde Arap harfleriyle yayımlamıştır. Bu eser daha sonra yeni düzenleme ve ilâvelerle tekrar basılmıştır (İstanbul 1975). Hoyratlar ayrıca İbrâhim Dakûkî tarafından bir makale ile Arap dünyasına tanıtılmıştır. Anadolu hoyratlarını Şevket Beysanoğlu “Diyarbakır Folkloru”, M. Emin Ergin “Urfa'dan Derlenmiş Hoyratlar-Mâniler”, Abuzer Akbıyık ve Sabri Kürkçüoğlu da “Şanlıurfa Hoyrat ve Mânileri” adı altında toplamışlardır.

Kaynaklar: 1. İslam Ansiklopedisi 2. www.dergipark.org.tr
3. www.turkoloji.cu.edu.tr

Mustafa Kemal ŞENTÜRK
Buca Yüksek Güvenlikli Kapalı CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Personelimizden Gelenler

Türkmen Kavramı Nereden Geliyor?

İslam tarihçilerine göre Türkmenler, Orta Asya'da var olan ve hâkimiyetini orada devam ettiren bir Türk kavmidir. İslamiyet'ten önce pagan ve şaman olan Türkmenler, İslam ile tanışır tanışmaz toplumlarına, örf ve adetlerine uygun bir din olan İslam'ı benimsemişlerdir.

“ Türk tarihi ile ilgilenen birçok bilim adamı ve tarihçi Türkmen kelimesinin farklı yorumlarına sahiptir. Bunlardan en açık olanı, Türkmenler'in Türk boylarından geldiği fikridir. Ayrıca kelimenin Divânu Lugâti't Türk'te yer alması da dikkat çekicidir.

Araştırmacılar, “**Türkmen**” kelimesi üzerinde bir fikir birliğine varamamışlardır. Bazı araştırmacılar 8. yüzyıl Çin kaynaklarında “**Türklere benzer**” anlamına gelen “**tomunken**” kelimesini Türkmen kelimesinin ilk hali kabul ederken bazı araştırmacılar ise Türkmen kelimesinin İslamiyet’ten sonra ortaya çıktığını ve Müslüman olan Türkleri ifade ettiğini Oğuz ve Türkmen kelimelerinin eş anlamlı olduğunu belirtmişlerdir.

Türkmen kelimesi **Kaşgarlı Mahmut** zamanından beri **Türk** kelimesi ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. **Kaşgarlı, Biruni** ve diğer birçok yazar, Türkmen adını **tarım boyları** için kullanmıştır. **İbn Saidise**, Türkmenler’i Selçuklular döneminde Rumları fetheden büyük bir topluluk olarak tanımlamıştır. **El Biruni** ise Dokuz Oğuz boyuna ev sahipliği yapan Oğuz devletini Türkmenlerin ana vatanı olarak nitelendirmiştir. Oğuzların bir kısmının şehirde bir kısmının kırsalda bir kısmının da **Maveraünnehir** ve **Harezm** vilayetlerinin yakınında yaşadığı söylenmektedir.

Türk tarihi ile ilgilenen birçok bilim adamı ve tarihçi, Türkmen kelimesinin farklı yorumlarına sahiptir. Bunlardan en açık olanı, Türkmenler’in Türk boylarından geldiği fikridir. Ayrıca kelimenin **Dîvânu Lugâti’t-Türk’t** yer alması da dikkat çekicidir. Kelime birçok kaynakta bulunsa da kelime Türkçe’de “**Büyük Türkler, Kara Türkler, Türkler**” gibi çeşitli anlamlara gelmektedir. O zamandan beri birçok yorum yapılmıştır. Ancak bunlardan en önemlisi Türk Âlimi Biruni’nin savunduğu “**Türk**” adının Farsça “**Hun**” ekinden türemiş olması ve “**Türkler’e benzer**” olarak tanınması ve İran’da da kabul görmesidir. 14. yüzyıla kadar bu bilginin asıl kaynağı “**Reşidüddin’in Cami-ut Tevarih**” adlı kitabıdır.

Bir diğer önemli nokta da “**Türkmen**” kelimesinin Türk inancından gelmesidir. Bu ifadelerin Müslüman Türkler arasında kullanıldığı bilinmektedir. Bu görüş sadece **İbn Biruni** ve diğer âlimler tarafından değil, Türk tarihinin birçok önemli âlim ve tarihçisi tarafından da kabul edilmiştir.

Literatürde Türkmen kelimesi üzerine çeşitli görüşler söz konusudur. Bunlar içerisinden en fazla ön plana çıkanları ise şu şekildedir:

Dorblue’nin ileri sürdüğü görüşe göre, **Horasan** yakınlarına göç eden **Oğuz Han’a** mensup birçok boy kendilerine ait lehçelerini korumuşlardır. Bunun için Horasanlılar tarafından kendilerine Türkmaned “**Türk’e benzer**” ismi verilmiştir.

İbn Katheer ve Mehmet Nashri’nin doğruladığı bir diğer görüş ise Türkmen kelimesinin “**Türk**” ve “**iman**” kelimelerinden türediği yönündedir.

Ebu’l-Fida’ya göre Horasan ve Maveraünnehir vilayetlerinde yaşayan Türkler, Müslümanlara Türkmen diyorlardı. Bu mühtediler, Araplarla kaynaştıkları ve Türkler arasında tercümede öne çıktıkları için “**Terjuman**” olarak da adlandırıldılar. Zamanla bu kelime “**Türkmen**” olarak değiştirilmiştir.

Necip Asım ise “**Türkmen**” kelimesinin Türk veya Türk savaşçı (Türk+Hun) kelimesinden türediğine inanmaktadır. Bu görüşlere benzer bir başka açıklama da Türk yazarlarından Hüseyin Hüsamettin’e aittir. “**İnsan**” kelimesinin büyüklük veya büyüklük anlamına geldiğine ve Türkmen kelimesinin Türkçe büyüklük kelimesini de içerdiğini söylemiştir.

Günümüzde Türkmenler başta Türkmenistan, Türkiye ve Azerbaycan olmak üzere Afganistan, Balkanlar, Rusya, Irak, Suriye ve İran’da yaşamaktadırlar. Türkiye, Balkanlar, Irak ve Suriye’de yaşayan Türkmenler, Türk olarak adlandırılır. Azerbaycan ve İran’dakiler ise Azeri adını almışlardır.

Kaynaklar: 1. Hürmüzlü, E. (1997), Irak Türkleri, Kişisel Baskı, İstanbul, S 5- 21 Doğan, S. (2018), Irak Türkmenleri, İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, Araştırma 68, 128 2. Hürmüzlü, E. (1997), Irak Türkleri, Kişisel Baskı, İstanbul, S 5- 21

Murat NAMDAR
Maltepe 1 No.lu L Tipi Kapalı CİK,
Öğretmen

En Fazla Karbon Depolama Kapasitesine Sahip Bitki:

Deniz Çayırları

Deniz çayırları, okyanus ortamında büyüyüp çiçek veren bitkilerin genel adıdır. Deniz çayırları, tamamen okyanus ortamına adapte olmuş 4 familya ve 60 türden oluşmaktadır. Tüm bu familyalar Alismatales (tek çenekliler sınıfına bağlı) takımındadır. Yaklaşık 75-100 milyon yıl önce okyanusa geri göç eden karasal bitkilerden evrimleşen deniz çayırları, hektar başına yağmur ormanlarından iki kat daha fazla karbondioksit tutmaktadır.

“Denizaltı yaşamının oksijen ile besin kaynağı olması sebebiyle denizlerin ormanları olarak tanımlanan deniz çayırlarının korunması, evsel atıkların denizlere boşaltılmaması ve kıyıdaki ağaçların zarar görmemesi için projeler yürütülmektedir.

Deniz çayırları, dünya genelinde çok geniş alanda yayılım gösteren, deniz diplerinde rizom ve yaprak biçiminde şekillenmiş ve rizomlarıyla deniz dibine tutulu halde yaşayan, güneş ışınları yardımıyla kendi besinlerini fotosentez yaparak üretebilen su bitkileridir. Deniz çayırları, ılıman ve tropik sahillerin 0-50 metre aralığındaki sahil şeritleri boyunca dağılım gösterirler. Küresel olarak tür çeşitliliklerinin az olmasına rağmen binlerce kilometre uzunlukta ki sahil şeritlerine yayılarak kıyı ekosistemlerindeki biyoçeşitliliğin oluşmasında kilit rol oynar.

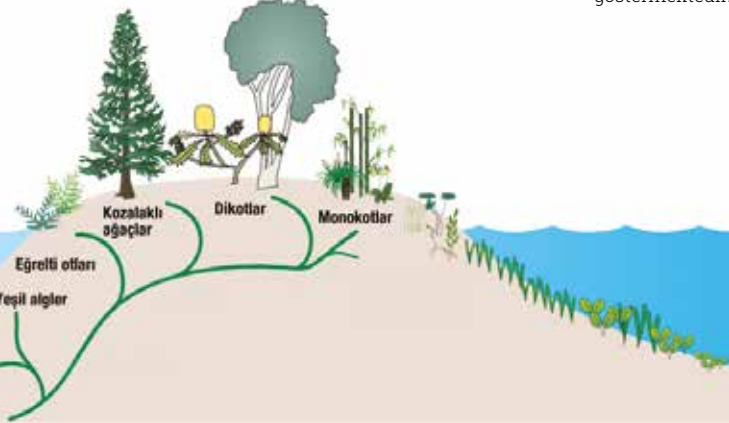
Dünyadaki bütün bitki habitatları içerisinde en fazla karbon depolama kapasitesine sahip olan deniz çayırları bu özellikleriyle “denizlerin akciğerleri” olarak adlandırılırken iklim değişikliğiyle mücadelede de insanlığın en önemli mütte-

Deniz çayırları hektar başına, yağmur ormanlarından iki kat daha fazla karbondioksit tutar ve yılda yaklaşık 27,4 milyon ton CO₂ tutabilir.

Deniz çayırlarının evrimi: Deniz kökenlerinden karaya doğru ilerlemeyi, kara bitkilerinin çeşitlenmesini ve ardından deniz çayırlarının denize geri dönüşünü göstermektedir.

fiklerinden biri olarak gösterilmektedir. Plastik atıklar günümüzün en önemli çevre kirleticilerinden biridir. Birçok canlı okyanuslardaki plastikleri yutarak veya bu plastiklere takılarak zarar görmekte ve ölmektedir. Her gün yaklaşık 8 milyon ton plastiğin okyanuslara taşınması ise okyanusların ve denizlerin temizlenmesini güçleştirmektedir.

Yapılan çalışmaya göre deniz çayırları, 5 milimetre ve daha küçük boyuttaki plastik parçalarını yapraklarını koruyan lignoselüloz içeren

lifli yapılar sayesinde içlerine hapsederek bu atıkların dalgalar aracılığıyla kıyıya taşınmasını sağlamaktadır. Bitkilerde dayanıklılığı sağlayan bu yapılar fiziksel aşınma sonucu parçalanır ve bu parçalar zamanla birleşerek top hâline gelir. Bu toplara deniz topu ya da Neptün topu denilmektedir. Araştırmada incelenen 198 Neptün topunun %17'sinde plastik atıklar tespit edilmiştir. İncelenen her 1 kilogram Neptün topunda ise yaklaşık 1500 parça plastik atık bulunmuştur. Ayrıca elde edilen plastiklerin yapısında en çok şişe üretiminde kullanılan polietilen tereftalat (PET) polimerine rastlanmıştır.

Denizaltı biyoçeşitliliğinde azalma yaşanmaması ve denizaltı yaşamının oksijen ile besin kaynağı olması sebebiyle denizlerin ormanları olarak tanımlanan deniz çayırlarının korunması, tekne ve yatlarda biriktirilen evsel atıkların denizlere boşaltılmaması ve kıyıdaki ağaçların zarar görmemesi için projeler yürütülmektedir. Çocuklarımıza temiz ve daha güzel bir dünya bırakabilmek için kirliliğe sebep olacak davranışlardan kaçınmalı ve doğal güzelliklerimizi korumalıyız. Geleceğimize tertemiz bir dünya bırakabilmek dileğiyle...

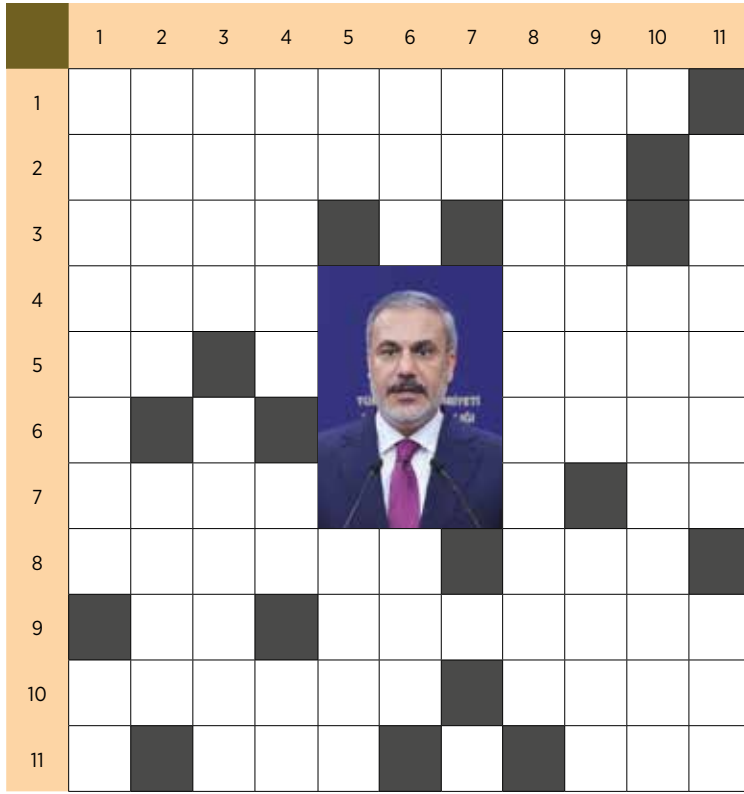
Kaynaklar: 1. Göcek Koşulları Etkin Bir Koruma Modeliyle Yönetilecek (csb.gov.tr) 2. Akdeniz'in Plastik Avcıları: Deniz Çayırları | TÜBİTAK Bilim Genç (tubitak.gov.tr) 3. Güllük Körfezi Kaplankaya Mevkii Deniz Çayırlarının Dağılım Haritasının Hazırlanması, Hanifi Mat, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi) 2016

Mehmet VARNALI
Silifke M Tipi Kapalı ve Açık ÇİK,
Uzman Öğretmen

Bulmaca

kare bulmaca

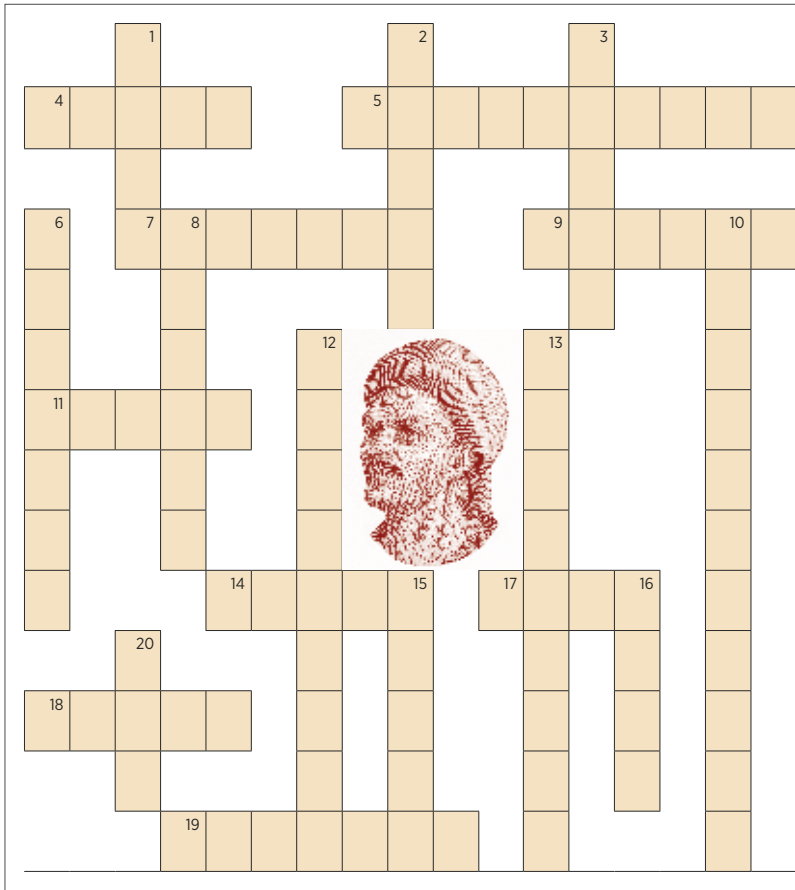
SOLDAN SAĞA

1. Dışişleri Bakanımız
2. Yazıları anlayıp kağıda dökabilen
3. Çekicinin sivri yeri - Nihoniyumun simgesi
4. İnce ve çapı oldukça büyük teker şeklinde parça - Bir zeka oyunu
5. Telli bir çalgı - Sebze bahçesi
6. Birçok anlamında kullanılan bir sıfat
7. Masal kuşu - Bir temel besin maddesi
8. Huzur, mutluluk - Bir yağış biçimi
9. Duman lekesi - Alacak
10. Evlilik sembolü bir eşya - Bir erkek ismi
11. Kepenek - Üçüncü tekil şahıs - Bir mevsim

YUKARIDAN AŞAĞI

1. Orta Amerika'da bir ülke - Yemek, taam
2. İnanç esaslarının bütünü - Bir erkek ismi
3. Bir konuda bilgi, beceri ve davranış kazandırmak için verilen kısa süreli eğitim - Bir ağaç türü
4. İri taneli bezelye türü - İsim - Eski dilde su
5. New York (Ksıt.) - İtalya'da bir yanardağ
6. Elektrik geriliminde evre - Derince kap
7. Bir şeyin akması, sürüklenmesi, yuvarlanması, dokunması, kıstırmasıyla vb. geride bıraktığı belirtir
8. Selçuklu Devletinin resmen kurulduğu 1040 tarihli muhabere
9. Artvin'in bir ilçesi - Hatıra, hediye, armağan
10. Serüven sever
11. Yoksullara yiyecek dağıtmak üzere kurulmuş hayır evi - İçi dolgu çöreceğe benzer bir yemek türü

sarmal bulmaca

1. Güç, enerji
2. Bildik, tanıdık
3. Bir divan edebiyatı şairi
4. Bir halk ozanımız (Ercişli)
5. Bir halk ozanımız
6. Mevlana'nın ölümsüz eseri
7. Ünlü bir filozof
8. Bir divan edebiyatı şairi
9. Gemilerde bulunan küçük tekne, sandal
10. Bir halk ozanımız
11. Onurlu ve ahlaklı olmak
12. Bir halk ozanımız
13. Bir cumhuriyet dönemi şairimiz
14. Hacıların Kabe'de giydikleri üstlük, kıyafet
15. Yazınsal
16. Bir divan edebiyatı şairi (Bağdatlı)
17. Haysiyet, şeref
18. Kur'an-ı Kerim'de bir sure
19. Mersin ilimize özgü bir tatlı
20. Yukarı

Gazze'de İnsanlık Dramı Yaşanıyor !

DEĞER

Tasarım: Halil İbrahim GÜNEŞ

HAYATLA
BARŞ
GERÇEK BİR HAYAT HİKAYESİ

DEĞER

www.cte.adalet.gov.tr